

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

Opgericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen,
21 Maart 1900.

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang
is een algemeen
Nederlandsch belang”.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST TELEFOON 4519.

KOLONIAAL
ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST”:
LANGE VIJVERBERG 14, DEN HAAG, TEL. 3447.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 VERHULSTSTRAAT.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

INHOUD: Het Koloniaal Arbeids- en Informatiebureau „Oost en West”. — Voordracht betreffende de Minahassa. — Een verblijvend begin. — Uit de Oost-Ind. Mail. — Suriname. — Curaçao. — Pest op Java en Madag. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Ind. Literatuur-overzicht. — Officieele berichten. — Mededeelingen.

Het Koloniaal Arbeids- en Informatiebureau „Oost en West”.

De Vereeniging „Oost en West” heeft een gevoelig verlies geleden door het onverwacht overlijden, na een korte maar hevige ongesteldheid, van den heer F. C. Kist, die bij de vestiging van de stichting van het Koloniaal Arbeids- en Informatiebureau „Oost en West” als haar directeur optrad. Op zijn kunde, ijver en belangstelling was de hoop gevestigd voor de opkomst dezer instelling. Terwijl deze nog verkeert in het tijdperk van regeling en eerste ontwikkeling, treft het zwaar, de krachten te moeten missen van hem, die in den vollen bloei van zijn zoo nuttig leven wreedaardig ontruikt wordt aan zijn gezin en de maatschappij. Zijne nagedachtenis zal bij ons in eere blijven!

In afwachting eener nadere voorziening in de ontstane vacature, zullen de zaken van het bureau worden waargenomen door den beheerder der stichting, den heer A. A. C. Harting en den secretaris, J. L. van Gennep, kantoor houdende te 's-Gravenhage, Heulstraat 17.

Het Dagelijksch Bestuur.

Voordracht betreffende de Minahassa.

De heer Gerungan S. S. J. Ratu Langie, nat. phil. student aan de Universiteit te Amsterdam, hield j.l. Vrijdagavond voor de „Afdeling Amsterdam” van Oost en West de aangekondigde voordracht over „De Minahassa met een terugblik op haar geschiedenis”.

Het was sprekers bedoeling, om „de Minahassa” — het land zijner geboorte — te schetsen in zijn opbloei na de komst der zending als ook in verband met de tegenwoordige toestanden in Centraal-Celebes en de Noordelijker gelegen eilanden.

Met onverdeelde belangstelling werd de goed voorgedragen rede tot het laatste toe door een vrij groot aantal aanwezigen gevolgd.

Achtereenvolgens schetste de heer Ratu Langie van de Minahassa, dat bondgenootschap beteekent, en welke streek zoo groot is als Noord- en Zuid-Holland te zamen, een drietal tijdperken van haar ontwikkeling, n.l.: den tijd vóór de komst der zending (tot 1831); de vestiging van de zending (1831—1874) en ten slotte de zelfstandige ontwikkeling van de Minahassa tot nu toe.

Spr. deelde dan eerst eenige bijzonderheden mede uit den sagen- en legendetijd van de Minahassers, over wier afkomst men het nog niet eens is. De cultuur was toen reeds niet ten achter bij de omringende landen; het huwelijk was b.v. monogaam en de vrouw werd verheerlijkt en hooggeschat. In het kort stipte spr. daarop aan: de overheersching van den sultan van Ternate en van Spanje, zoo ook de aanrakingen met de O.-I.-Compagnie.

Met de komst van twee Duitsche zendelingen Riedel en Schwarz in 1831, door het „Ned. Zending Genootschap” geëngageerd, kwamen er betere tijden voor de Minahassers. Riedel heeft de grondslagen gelegd voor het bolwerk van de zending in het Oosten. De zeden en gewoonten van het volk werden, aan de hand van Riedel's beschrijvingen, daarop door spr. geschetst. De invloed van Riedel was zeer groot onder de Minahassers. Vooral geestelijk werden de Alfoeren in den zending-tijd ontwikkeld.

Later verzwaakte z.i. de invloed der zending soms door minder juist optreden der zendelingen; o.a. werden Alfoeren, die voor zending gestudeerd hadden, niet als zoo-

danig toegelaten. Meer en meer werden de neutrale gouvernementsscholen boven de zendingsscholen bezocht.

Ook noemde spreker het een nadeel voor het volk, dat zooveel jongelieden soldaat werden. Daardoor gingen vele goede krachten voor het land verloren.

In den laatsten tijd wordt er meer gedaan voor de materiele opheffing van het volk. Er worden o.a. meer en betere scholen opgericht. Wel is waar is er geklaagd over de hoge kosten van het onderwijs, in verhouding tot het kleine land, doch spreker wees er met klem op, dat ook andere volksstammen nu van dit onderwijs profijt trekken. Immers de jongelieden uit de Minahassa zijn thans in Centraal-Celebes de pioniers op menig gebied en ook op Java worden zij zeer gewaardeerd als goede, betrouwbare werkkrachten.

Ten slotte betoogde spreker, dat, ondanks de ontgoochelingen, welke de Minahassers in lateren tijd, na Riedel, Rooker en Schwarz dikwijls ondervonden hebben, zij toch van den christelijken geest doortrokken zijn gebleven.

Zeer sympathiek was hetgeen de spreker meedeelde over de Minahassische vrouw, de achting waarin zij zich steeds heeft mogen verheugen en de goede werken, die van haar uitgaan.

De heer Ratu Langie sprak aan het slot van zijn rede de hoop uit, dat onder den invloed van den Westerschen geest het volk in de Minahassa tot meerdere welvaart en ontwikkeling moge worden gevoerd.

Na het krachtig, welverdiend applaus, onderstreepte de heer D. H. de Vries in eenige goed gekozen woorden het gedeelte van spreker's hetoog, dat handelde over de conversie der scholen en zeide o.m.: de daarvoor door anderen aangevoerde gronden zijn beslist onvoldoende om de doorvoering van de conversie te motiveeren, welke dan ook z.i. zeer in het nadeel van land en volk van de Minahassa zou zijn.

De heer Tangkau, med. student te Amsterdam, sprak een woord van verdediging voor de door spreker minder hoog gestelde zendelingen, die na de drie zoozeer geroemden waren gekomen.

Uit sprekers repliek bleek echter, dat de meeningen niet zeer verschilden.

De heer C. de Vries dankte, ook namens den heer Smeenge, die door zijn werkzaamheden als Kamerlid verhinderd was de vergadering te leiden, den spreker voor diens zeer belangwekkende rede, getuigend van zoo warme liefde voor zijn schoon geboorteland daarginds en voor het flinke volk, waartoe hij behoort.

C. DE VRIES,
Secr. Afd. A'dam.

Een verblijvend Begin.

De belangstellende lezers van ons Weekblad en ook zij, die het streven en werken van „Boeatan” gevolgd hebben, zullen zich herinneren hoe in dit orgaan, als ook in het jaarverslag der door de Ver. „Oost en West” voor tien jaar opgerichte permanente tentoonstelling, tegelijk verkoopplokaal van Oost- en West-Indische Kunstnijverheid- en huisvlijt-artikelen, telkens de aandacht gevestigd werd op het mooie, doelmatige Singaparna vlechtwerk, dat ook in Europa een blijvend aftrek zou vinden, zoo er maar een geregelde toevoer van was en hoe dit laatste alleen te verkrijgen zou zijn door een praktisch werkende organisatie in het centrum dier knappe kunstnijveren van de Preanger Regentschappen.

Bovengenoemde belangstellenden zullen zich zeker met ons verheugen als zij kennis nemen van het hoofd-artikel in „De Javabode” van 2 Januari j.l., waarin vermeld wordt, dat te Tasikmalaja eene vereeniging zal worden opgericht tot ontwikkeling van de Singaparnasche vlechtnijverheid, waarvoor door den heer J. E. Jasper een schema is ontworpen, dat het blad in zijn geheel overneemt. Wij halen daaruit aan:

„De te Singaparna op te richten Inlandsche nijverheidsvereeniging zal heeten „Karadjinan Tasikmalaja”.

In haar bestuur zouden de beste Inlandsche bestuursambtenaren, onderwijzers, maar ook ontwikkelde Inlandsche nijveren of handelaren zitting moeten nemen, terwijl voorloopig de algemeene leiding en het financieele toezicht aan Europeanen, hetzij ambtenaren of particulieren, die in de zaak belang stellen, worden toevertrouwd.

Daarvoor zouden zij als adviseurs van de vereeniging kunnen optreden.

Aan het hoofd van plaatselijk bestuur en den regent zouden door de vereeniging respectievelijk het beschermheerschap en het eerevoorzitterschap aan te bieden zijn.

Met voordacht is de naam „Karadjinan Tasikmalaja” gekozen, omdat ook in andere centra van Inlandsche nijverheidsvereenigingen van gelijken aard opgericht zijn of zullen worden, zoo b.v. „Karadjinan Plérèd” te Plérèd, „Karadjinan Jogjakarta” te Jogjakarta, enz., welke later allen, hoewel geheel zelfstandig en plaatselijk werkend, zich zouden kunnen aansluiten bij een te Batavia te stichten Inlandsche nijverheidsbond „Karadjinan Hindian”, te organiseeren uit de thans bestaande vereeniging „Oost en West”.

Dit is dus geheel in den geest der door „Boeatan”, trouwens in overleg met den heer Jasper tijdens zijn verloftijd hier te lande als medebestuurder dezer instelling beraamde plannen tot oprichting der z.g. „Boeatan-Commissies”. Wij hechten niet aan een naam, doch verblijden ons ten eerste over het feit, dat er in dit veelbelovend centrum van Inlandsche Kunstnijverheid nu een begin zal worden gemaakt met de zoo noodige organisatie, waartoe Boeatan mede den stoot heeft mogen geven en ook verder zooveel mogelijk zal medewerken.

De heer Jasper zet duidelijk uiteen hoe hij zich de werking dier vereeniging voorstelt en raadt o.m. aan:

De vereeniging „Karadjinan Tasikmalaja” vrage, zodra haar statuten ter vergadering besproken en goedgekeurd zijn, rechtspersoonlijkheid.

Zij neemt dan bij de afdeling een aanvangskapitaal op van f 1000. Zij opent, voorloopig op kleine schaal, een vlechtschool tevens werkplaats, hetzij in de balé dessa of in een ander daarvoor geschikt lokaal. Tien of meer bekwame vlechters komen er dagelijks arbeiden, demonstreeren er hun werk voor de leerlingen, ongeveer 20 in getal, die tot die school worden toegelaten, en geven aldus praktisch les. Het theoretische onderricht, omvattende het teekenen van toepasselijke vormen en vlakvormen wordt, naar een door mij op te maken eenvoudig leerplan, voorloopig gegeven door een bestuurslid der vereeniging, een Inlandschen onderwijzer, die zich op het teekenen heeft toegelegd, en tevens toezicht uitoefent op de behoorlijke behandeling van het materiaal, de nauwkeurige afwerking van het product.

De onderwijzers ontvangen ieder een maandelijksche toelage van f 5.— en staan de door hen in en buiten de scholen vervaardigde voorwerpen af aan de vereeniging, die daarvoor de gangbare prijzen betaalt, na aftrek van de kosten der verstrekte materialen. Ongeveer hetzelfde is te bepalen voor de leerlingen, die geen schoolgeld betan en zoo mogelijk te kiezen zijn uit degenen, die een lagere school, gouvernements- of dessaschool, hebben doorlopen.

De door de onderwijzers en leerlingen afgeleverde voorwerpen worden opgenomen in een magazijntje of verkoopplokaal, onder beheer staande

van een commissie, uit het bestuur der vereeniging te benoemen. In die commissie, welke de commercieele leiding der zaak heeft, kan de secretaris der vereeniging worden opgenomen, aan wien voor zijn arbeid een honorarium kan worden toegekend.

De verkoopprijzen der uit de school in het magazijn of verkooplokaal geleverde voorwerpen worden bepaald, door de inkooprijzen met 10 à 20 pCt. te verhoogen, waardoor een winst kan worden gevormd, welke der vereeniging ten goede komt, en zoo mogelijk aan het einde van elk boekjaar gedeeltelijk onder de bij de vereeniging aangesloten werkers kan worden verdeeld. Aan de school, tevens werkplaats, zou ook een monsterlokaal te verbinden zijn, waarin heel geleidelijk een collectie aangelegd wordt van modellen, elk te voorzien van een vast nummer, een vasten prijs, en in te schrijven in een soort catalogus.

Het monsterlokaal staat onder beheer van dezelfde commissie, welke ook de commercieele leiding heeft van het magazijn of verkooplokaal.

De boekhouding moet zoo eenvoudig mogelijk zijn; daarvoor kan ik, desgewenscht eenige modellen verstrekken.

Het aantal onderwijzers-arbeiders der school op 10 en het aantal leerlinge-arbeiders op 20 stellend, en voorts aannemend, dat in het eerste jaar de school-werkplaats, het verkooplokaal en het monsterlokaal, zij 't ook voorloopig primitief, te zamen in de balé-dessa of elders ondergebracht kunnen worden, zijn de jaarlijksche kosten globaal als volgt te schatten:

Toelage van 10 onderwijzers-arbeiders à f 5 per maand	f 600.—
Aankoop vlechtmaterial en vlechtwerktuigen	.. 240.—
Honorarium voor den leider der school, die bestuurslid der vereeniging is	.. 240.—
Honorarium voor den secretaris van het verkoop- en monsterlokaal	.. 240.—
Aanschaffing van modellen	.. 240.—
Aanschaffing van teekeningmiddelen, schrijfgereedschap, kasten voor de modellen	.. 240.—

Totaal per jaar f 1800.—

Tot dit bedrag zou in het eerste jaar bij de oprichting der school een subsidie aan de Regeering te vragen zijn.

Deze van vereenigingswege op te richten instelling zou minstens 2 jaren op de aangegeven bescheiden schaal en bij wijze van proef moeten werken, alvorens uit de resultaten de levensvatbaarheid geconstateerd wordt, die tot definitieve vestiging en uitbreiding aanleiding kan geven.

Eerst dan zou m.b.i. voor de eerste oprichting van een eigen schoolgebouw-werkplaats met verkoop en monsterlokaal een subsidie ineens van ongeveer f 5000.— van de Regeering kunnen worden gevraagd, terwijl, om het succes der actie te verzekeren, tegelijk om de uitzending van een artistiek onderlegden vakkundige uit Europa kan worden verzocht, die de leiding der school-werkplaats van het bestuurslid der vereeniging overneemt en aan wien later dezelfde arbeid kan worden opgedragen ten behoeve van een vereenigingsinstelling van ongeveer denzelfden aard elders.

Terwijl dus de Regeering de technische en artistieke opleiding, uit particulier initiatief ingezet, financieel steunt, treedt de vereeniging voor haar eigen risico als tusschenhandelaarster op, ten einde de afzetgebieden te vergrooten, te verzekeren, de nabestellingen en geregelde leveringen, mogelijk te maken.

En het is als zoodanig en slechts voor den handel in het door haar gekeurde, superieure werk, dat zij de som van f 2000.—, uit de afdeelingbank op te nemen, benut.

De school-werkplaats wordt het centrum, de kern der op touw gezette beweging, de eerste bron, waaruit de vereeniging het onder toezicht vervaardigde, superieure werk betreft.

De met het beheer van het verkooplokaal belaste commissie bestelt naar de voorbeelden uit de aangelegde monsterverzameling ook buiten de school-werkplaats, laat voorwerpen vervaardigen, die vóór de levering gekeurd moeten worden en tracht dus op die wijze om dat centrum een kring van aangesloten, in huisvlucht werkende nijveren te vormen en haar handel uit te breiden. Zij koopt op, verstrekt voorschotten, waar dat noodig is, en neemt de voorwerpen in commissie van degenen, die aan dien handel gewend geraakt zijn en geen contante betaling van niet al te groote partijen eischen.

Zij verzendt gedeelten harer voorraden naar de verkoopgelegenheden van Indische producten op andere plaatsen, knoopt relaties aan en blijft zowel met het centrum, de school-werkplaats, als met de in een kring er om heen verspreide nijveren in voortdurend contact. Zij werkt dus ongeveer op dezelfde wijze als b.v. de organisatie voor de „Manufacture de dentelles te Ve-

netie en de Zentralanstalt für Flechtindustrie te Weenen."

Van harte hopen wij, dat de oprichting der vereeniging spoedig haar beslag moge krijgen en dat zowel de bevoegde machten als de Inlandsche nijveren zelve in alle deelen tot hare goede uitwerking zullen willen medewerken; op daadwerkelijke belangstelling hier in Nederland zal dan zeker ook wel gerekend kunnen worden.

Uit de O. I. Mail.

Wat den

Gezondheidstoestand

betreft melden de jongste berichten, dat Batavia en Semarang beide tegen 1 Januari vrij verklaard werden van cholera. Daarentegen vertoonde zich in diezelfde dagen de pest in enkele dassas van de Tenggerstreek en terecht schrijft de Javabode „Een somber jaaroverzicht" boven het volgende bericht:

In 1913 maakte de pest in den Oosthoek het volgende aantal slachtoffers:

Malang 6636, Kediri 1481, Paree 817, Toeloeng Agoeng 361, Soerabaja 346, Ngandjoek 145, Bangil 65, Bangkalan 49, Lamongan 13, Blitar 5, Djombang 2, Trenggalek 2, of in totaal 9922 tegen 2068 in 1912.

Intusschen wordt steeds het noodige gedaan voor de pestbestrijding; zoo lezen wij, dat begin Januari j.l. Dr. de Vogel, hoofdinspecteur van den burgerlijken geneeskundigen dienst, naar Malang vertrok in verband daarmee.

Huldeblijk der Chineezers aan onze Koningin.

Door de Chineesche Vereeniging „Tiong Hwa Hwee Kwan", werd ter herinnering aan de onafhankelijkheidsfeesten een souvenir voor H. M. de Koningin vervaardigd, bestaande uit een heilwensch, in Chineesche karakters, geborduurd met gouddraad op gele zijde. Reeds werd, naar het Nieuws v. d. Dag v. N.-I. vernam, door de Regeering goedgekeurd, dat het huldeblijk aan H. M. de Koningin zou worden opgezonden.

Solo en de Zending.

Mataran schrijft o.m. het volgende over het plan van Dr. van Andel e.s., om te Solo een Hospitaal op te richten:

„Circa vijftien jaren geleden stichtte de zending-arts Scheurer te Djokjarta het Petronella Hospitaal en hierover schreef eenige jaren later Dr. Groneman, dat daardoor het bewijs was geleverd, dat men het vertrouwen van den Javaan, ook van den belijder van den Islam winnen kan, wanneer men den rechten weg naar dat doel weet te vinden. De arts Scheurer toch verklaarde aan een ieder, die het hooren wilde, uitdrukkelijk, dat zijn Petronella Hospitaal geen zuiver filantropische inrichting was, maar als hulddienst in direct verband stond tot de zending der Gereformeerde kerken onder de Javanen. Niet de genezing van zieken was het eigenlijke doel, maar de bekeering, zij het oog langs een omweg, van niet-Christenen tot het Christendom der gereformeerde kerken in Nederland, die deze instelling tot stand bracht.

Te Solo zal het natuurlijk van hetzelfde laken een pak zijn en uit de omstandigheid, dat hier in Djocja geen enkele Javaan er aanstoot in heeft gevonden, dat de zending zich in de oude vorstestad kwam vestigen, veronderstellen we, dat het te Solo idem idem zal zijn.

De Javaan hier laat zich wel lijmen door koeliewervers, wanneer deze met rijksdaalders rammelen, maar bij hooge uitzondering door een zendeling-arts.

Om te beginnen is de Javaan bang om zich vrijwillig ter verpleging in het Petronella Hospitaal aan te melden en meestal worden ze er dan ook heen gedragen, zonder dat zij het weten. Eenmaal daar zijnde, hooren zij van de medeverplegden en ondervinden zij ook zelf, dat de geneeskundige behandeling en verpleging boven allen lof verheven zijn, maar van de kerstening moeten zij niets hebben.

Het Petronella Hospitaal, dat gewoonlijk meer dan honderd zieken herbergt, terwijl de aan dat hospitaal verbonden polikliniek dagelijks wel door 'n honderdvijftigtal zieken bezocht wordt, kan wel bogen op schitterende resultaten wat genezing aangaat, maar de resultaten van de kerstening zijn bedroevend gering, al verklaart Dr. Scheurer ook in 's Lands Vergaderzaal, dat de Javanen naar het Christendom snakken.

Indien de Javaan van overheidswege gedwongen werd om binnen te treden, ja, dan zou het wat anders zijn, doch nu niemand hem dwingt en hij bovendien ziet dat zijn prijzaks ook niets van de kerstening moeten hebben en er geen premies worden uitgelooft, zooals door koeliewervers, nu trekt hij zich van die kerstening niemendal aan.

De meer ontwikkelde Javanen, die de zending wel degelijk doorzagen, richtten voor alle zekerheid de Sarikat Islam op en daar stroomt nu de kleine man heen, zoodat we meenen met een gerust hart de zending in de Vorstlanden te mogen zien werken, want resultaten krijgen ze toch niet."

Pisang-uitvoer van Java naar West-Australië.

Naar aanleiding van eenige foto's, ingezonden door het departement van L. N. en H., op de onlangs gehouden vruchten-tentoonstelling te Buitenzorg, won De Javabode te bevoegder plaatse inlichtingen in omtrent de zaak, welke zij in beeld brachten: den uitvoer van Java naar West-Australië en vernam o.a.:

THE BERLITZSCHOOL OF LANGUAGES
WELBEKEND - BIJ ALLEN DIE NIET VERLOF IN NEDERLAND VERTOEVEN
DEGELIJK ONDERWIJS IN
DUITSCH . ENGELSCH . FRANSCH . SPAANSCH . ITALIAANSCH . enz.
LET OP HET JUISTE ADRES DER ORIGINEELE BERLITZSCHOOL
— OVER DE WAALSCHER KERK —
58^a NOORDEINDE NIET BOVEN KRUL TEL. 2234

Beschikbaar.

A. H. HARTGRINK & ZONEN,
Prinsegracht 30 DEN HAAG.
Telefoon H 2048.
Fabriek van fijne Vleesch- en Vetwaren.
Is U
een geregelde verbruiker van onze artikelen? Zoo niet Neem dan eens proef en U is een VASTE AFNEMER.
10 Aanbevelend.

Beschikbaar.

VERWEEGEN & KOK
Hoogstraat 23 DEN HAAG. AMSTERDAM. Kalverstraat 88-90
Complete HARNACHEMENTEN voor Ned.-Indië.
Geillustreerde Prijs-courant wordt op aanvraag gaarne toegezonden. ::

Beschikbaar.

C.L. BOUCHER
WOONT PAPESTRAT 11
SPECIALITEIT IN AMERIKAANSCH KANTOOR ARTIKELN - VULPENHOUDERS - BOEKBINDERIJ - BOEKDRUKKERIJ - STEMPELINRICHTING

De nu veel uitgevoerde pisang-ambon wordt geleverd door een Nederlandsch tusschen-handelaar. Deze heeft het reeds zoover gebracht, dat hij op één dag van een pisangsoort in één stadium van rijpte 3000 trossen leveren kan. Men moet die hoeveelheid zien, om te begrijpen, dat het lang geen jongenswerk is, om al deze trossen uit tientallen desa's tusschen Keliri en Blitar bijeen te brengen.

Nu begint Banjoewangi, waar deze pisangsoort daartoe aangeplant werd, ook enkele trossen te leveren en hier is het de planter zelf, die gelegenheid heeft zijne trossen aan den exporteur te verkoopen.

Wanneer de uitvoerhandel op West-Australië eenmaal zijn vollen omvang heeft bereikt, is het niet onmogelijk, ja zeer waarschijnlijk, dat men nog een stapje verder zal kunnen gaan en naar Zuid-Australië (Adelaide) exporteerden. Lukt dit, dan zal onze pisanguitvoer een drievoudigen omvang aannemen.

Ten slotte vernamen wij nog, dat ook andere vruchtsoorten, ananas, djerock manis, en mangga-soorten, vermoedelijk met goed gevolg op de West-Australische markt geplaatst kunnen worden.

Maar zal deze poging slagen, dan moet spoedig de haven van Banjoewangi, die 't beste gelegen is, worden verbeterd. De prauwen, waarin de vruchten worden geladen, kunnen de binnenhaven niet in, wegens den zeer lagen waterstand aldaar. Er is van particuliere zijde een primitieve pier gebouwd op klapperstammen; deze kan als pis-aller dienst doen, maar is in de woelige zee, die daar vaak op de kust staat, ten eenenmale onvoldoende. Een flinke, permanente pier is zeer noodzakelijk. Particulieren zijn, naar wij hoorden, wel bereid zulk een pier te doen bouwen, maar de regeering wenscht op dat aanbod niet in te gaan, wijl zij voor monopoliseering van den uitvoer beducht is. Is deze vrees gegrond, dan geven wij haar gelijk, maar dan moet zijzelf ten spoedigste zorgen voor een flinke en afdoende laadgelegenheid. Zonder deze zou de ontwikkeling van den vruchtenuitvoer ernstig worden belemmerd.

Suriname.

De beraadslagingen over de Surinaamsche begroting voor 1914 in de Tweede Kamer vullen 28 bladzijden van de Handelingen. Wanneer men op zijn studeerkamer dit officieele verslag leest, kan men moeilijk den aandrang weerstaan, daartoe een bloemlezing van merkwaardige uitspraken te geven; onze ruimte gedooft dit niet, maar een enkel bloempje willen wij toch onzen lezers niet onthouden. Om den toestand in de kolonie te illustreeren gaf de heer Kleerekoper o.m. dit voorbeeld: „De Gouverneur had een poging gedaan om verbetering in den toestand te brengen door de oprichting van een school voor kleurlingen, maar die school is eenvoudig door die kleurlingen gesaboteerd, omdat de onderwijzer geen kleurling was. Men had het beste gedaan wat men doen kon, door n.l. een onderwijzer van hieruit te zenden.”

De zaak zit zóó: er zijn in Suriname geen scholen voor „kleurlingen”. De bedoelde school was niet door den Gouverneur „opgericht”, maar bestond reeds ± een kwart eeuw. Met den aanvang van den nieuwen cursus in November 1911 wilde men op deze school een nieuwen leergang invoeren (de z.g. „reorganisatie”) en plaatste men a a n h e t h o o f d van die school een Nederlandsch onderwijzer, die reeds sedert een achttal jaren aan een andere openbare school te Paramaribo werkzaam was. Tevens werd een onderwijzer voor de school uit Nederland uitgezonden. De andere onderwijzers en onderwijzeressen — een tiental — waren Surinaamsche leerkrachten. De koloniale verslagen geven geen cijfers van de bevolking van iedere school afzonderlijk, maar in de Surinaamsche Almanakken vinden wij het getal leerlingen op:

1 September 1907	195
1 Augustus 1908	188
31 Juli 1909	222
31 Juli 1910	270
31 Juli 1912	241

(De Almanak voor 1912 is niet verschenen).

Blijkens de debatten in de Koloniale Staten hadden eenige ouders, die niet ingenomen waren met den nieuwen leergang, overplaatsing hunner kinderen naar andere openbare scholen verzocht. Waarom moet dat nu heeten dat de school door de „kleurlingen” is „gesaboteerd”? Zou men hier aan hetzelfde feit dien naam gegeven hebben?

In het Koloniaal verslag 1913 lezen wij: „De reorganisatie der Emmaschool onder leiding van den heer F. Nawijn, werd in 1912 voortgezet. De resultaten zijn zeer bevredigend. Onderwijzers en onderwijzeressen gevoelen zich reeds goed thuis in het nieuwe onderwijs en de leerlingen volgen het met belangstelling”.....

Hoe kwam de heer Kleerekoper toch aan zijn voorstelling van de zaak?

Wij kunnen niet op deze wijze voortgaan met rechtzetten van al de scheeve voorstellingen; dat zou een boekdeel vullen.

Nog een enkel bloempje, in aansluiting aan hetgeen wij in ons nummer van 22 Januari opmerkten over een titlating van den heer van Vollenhoven omtrent de Panamaziekte der bacoven. In zijne repliek deelde deze afgevaardigde, — sprekende over de immuniteit van de Congo-bacove — mede, dat de Directeur van den Landbouw in Suriname „zelfs zoover ging” van te zeggen: „al is de Congo-bacove immuun voor de Panama-ziekte,

het is niet heelemaal zeker, dat er geen andere ziekte in die bacoven komt.”

Wij waren er niet bij toen de directeur van den Landbouw deze waarheid à la la Palice ten beste gaf, maar wij betwijfelen het of dit gedaan is zonder een fijnen glimlach. Waar is de cultuurplant, waarvan men ditzelfde niet kan zeggen?

In zijne repliek verheugde zich de heer Scheurer o.m. daarover „dat wij weldra de uitzending mogen verwachten van degelijk onderlegde, bekwame menschen, die daar meer dan tot nu toe het beheer in handen zullen hebben.”

Nous verrons! De Minister was zeker minder optimistisch gestemd, toen hij er op wees, „dat het in den laatsten tijd, zoowel voor Oost-Indië als voor West-Indië, zoo bijzonder moeilijk is de geschikte personen te vinden.”

In hetgeen de Minister over de Corantijn-kwestie zeide, is er het een en ander dat wij niet begrijpen. Zijne Excellentie verklaarde o.m. „een grens-quaestie bestaat eerst dan, wanneer twee naburen met elkaar over de grens van hun gebied geschil hebben en van een dergelijk geschil is tot nog toe niets gebleken.”

Voor de zooveelste maal moeten wij herhalen, dat dit eerst zou blijken, wanneer het geheele dossier over deze zaak gepubliceerd werd. De verzekering van den Minister kunnen wij slechts zóó verstaan, dat Z. E. nog geen tijd heeft gehad de geschiedenis dezer zaak te bestudeeren. Het debatteeren over de zaak, zonder dat men over alle gegevens beschikt, doet feitelijk kwaad aan het standpunt dat wij vroeg of laat zullen moeten innemen.

Zijne Excellentie kon de verzekering geven dat, als het tot een geschil mocht komen hij de Engelsche spreekwijze in de gedachte zal houden: „Beware of quarrel, but, being in, behave that people may beware of you.” Dat is mentaal zooals wij gaarne hooren. Zij brengt ons in de gedachte de woorden van den Koning-Stadhouder: „Je tacheres de faire voir à nos gens qu' en parlant ferme et en allant le grand chemin qu' vien toujours mieus au bout de son dessein qu' autrement.”

Maar... ja er is een maar: Engeland zal de kwestie niet ter tafel brengen. In geen land is het rechtsgevoel zoo hoog ontwikkeld, dat zulk een daad te verwachten ware. Wij zullen dus het initiatief moeten nemen om te komen tot een grensregeling, die er nog niet is; dan zal onze regeering dadelijk ervaren, dat er een geschil is. Een schoone taak wacht daarbij ons departement van Buitenlandse Zaken, maar voorwaar geen gemakkelijke taak. Wordt het vraagstuk in het Fransch of Engelsch kort en krachtig uiteengezet, dan zal heel de beschaafde wereld aan onze zijde staan. Het zou de ironie van het toeval zijn, zoo de heer de Marees van Swinderen de man moet zijn, die in Engeland deze zaak in te leiden krijgt.

* * *

Veel nieuws uit Suriname is er ditmaal niet. In „De West” van 6 Januari vinden wij de rede van den heer Kraan in de Koloniale Staten gehouden tot toelichting van zijne motie over het bestuursbeleid in Suriname. Het debat over de motie heeft ons nog niet bereikt. Nu de Minister gemeend heeft den Gouverneur de hand boven het hoofd te moeten houden, zien wij er geen nut in op de rede van den heer Kraan in te gaan. Daaruit knippen wij slechts de mededeeling, dat de spreker „ook de degradatie van den huidige waarnemenden President van het Hof” verwachtte, „want het is gebleken, dat Mr. „Carst zich schuldig heeft gemaakt aan hetgeen men Mr. „Visser verwijt. In een gesprek op het Hof, heeft Mr. „Carst zelf gezegd, dat hij niet begreep, hoe zijn collega „Visser van oordeel kon zijn, dat luitenant Patoir zich „niet aan dienstweigering had schuldig gemaakt. En hij „voegde daaraan toe: ik heb „dadelijk” aan Hirschmann „gezegd, dat het dienstweigering was.”

Des heeren Kraan's verwachting zal wel niet bewaarheid worden; de rechtsgeleerde adviseurs zullen den Gouverneur vertellen, dat de gevallen niet gelijk staan. Bovendien, zoo'n heldhaftig besluit neemt men niet voor de tweede maal. Mr. Visser zal dus geen lotgenoot krijgen. Wij betreuren het, dat de Minister geen enkel woord ter verontschuldiging van Mr. Visser heeft gezegd. Den heer Kleerekoper zeggen wij het na: „maar om een dergelijke futiliteit den voorzitter van een hof te onthefven van zijn ambt, is een straf, die in een zoodanige wanverhouding staat tot het gepleegde vergrijp, dat het onmogelijk is het optreden van den Gouverneur in deze als beleidvol te verdedigen.”

* * *

Wij vernemen — zonder te kunnen instaan voor de betrouwbaarheid van de bron — dat het de Gouverneur is, die gevraagd heeft om de uitzending van een inspecteur van het onderwijs-Jack of all trades. Is dit waar, dan zou het bewijzen, dat Baron van Asbeck de markt in het moederland niet kent. Gelukkig is de Minister er nog, die niet naar onbereikbare waar zal zoeken; maar de vraag zou ook bewijzen, dat de Gouverneur nog altijd zijn ambtenaarspersoneel niet kent en hieraan kan de Minister weinig doen, tenzij Zijne Excellentie kon besluiten de oproeping ook te doen plaatsen in het Surinaamsche Gouvernements Advertentieblad, ten einde den Gouverneur de oogen te openen.

* * *

Wien men al niet interviewt! Een medewerker van het „Handelsblad” heeft den heer

Hillmer & Co.

Noordeinde 58. Tel. 1667

PIQUÉ HEMDEN
f 2.75, f 3.50, f 4.- f 4.50.
Engelsche Hemden
steeds de nieuwste Dessins
van af f 2.50.
Rijke keuze DASSEN.
Gemaakte en Zelfbinders.

Beschikbaar.

P. B. VAN MOORSEL & CO

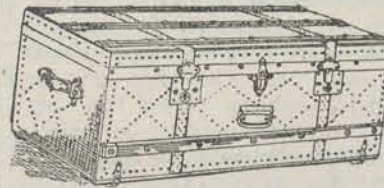
Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het geheel
of ged. installeren van woningen.

Beschikbaar.

W. POPPINK, Telefoon No. 4485

Prins Hendrikstraat
141-143 - Den Haag.

Geheel gepantserde Hutkoffers.
Voor het bagageruin, 100 c.M.,
lang, 50 c.M. breed, 57 c.M. hoog
m. bak f 10.50. Voor de hut
100 c.M. lang, 50 c.M. breed, 36
c.M. hoog, met bak f 9.-. Voor
de hutten der nieuwe booten
100 c.M. lang, 50 c.M. breed
40 c.M. hoog met bak f 950.

Beschikbaar.

Verkoophuis „HAGA”

ST. VEERKADE 8. TELEFOON 8010.

Vertrouwdste adres
voor meubilering op gemakkelijke conditiën.

Beschikbaar.

F. W. VAN WIJK,

DAMES-KLEERMAKER.

TOLLENSSTRAAT 118 - TELEFOON 3235.

Speciaal adres voor: PLUCHE MANTELS,
BONTMANTELS en TAILOR-MADE COSTUMES
naar maat.

Killinger aan deze kunstbewerking onderworpen en de heer Killinger is zich gelijk gebleven. Hij is dus niet genezen. Onze lezers te onthalen op de frases van dezen avonturier ligt niet in onze bedoeling. Wij geven den man gaarne cadeau aan Venezuela, waar hij misschien eenige kleine pronunciamiento's kan plaatsen. De regering zal hem wel buiten onze kolonie weten te houden.

* * *

„Het Vaderland” van 27 Januari geeft een interessant artikel „Toeristenbezoek aan onze Koloniën West-Indië”. We hopen dat het blad meer succes zal hebben van zijn wenken dan is te beurt gevallen aan „Het Koloniaal Weekblad”, dat in zijn nummer van 4 September 1913 dezelfde zaak ter sprake bracht. De Surinaamsche pers heeft daaraan geen aandacht gewijd.

* * *

H. M. de Koningin-Moeder, beschermvrouwe der stichting Bethesda, het Lepra-asyl in Suriname, heeft een gift aan het dames-comité doen toekomen, dat op 5 en 6 Febr. in de zalen d'Audretsch in den Haag een fancy-fair heeft georganiseerd ten bate van genoemde stichting.

Nogmaals waken wij onze weldadige stadgenooten op om door een druk bezoek de menschlievende poging te doen slagen.

Curaçao.

„Het Vaderland” van 27 Jan. j.l. bevat een hoofdartikel over het vreemdelingenverkeer in W.-I. en wel in het bijzonder over dat in Curaçao.

Het blad vermeldt, dat in het reisplan der Touristenbooten der Engelsche Royal Mail, die van Engeland op Panama vaart via de W.-I. eilanden, Curaçao ontbreekt, hoewel er door de schepen dezer lijn gewoonlijk vlak langs Willemstad gevaren wordt. Wij hebben in ons weekblad reeds meermalen deze zaak behandeld en de redenen aangegeven, waarom de touristenbooten, die vroeger geregeld het eiland bezochten, dit thans niet meer doen; deze zijn alleen te vinden in de steeds grooter wordende afmetingen der stoomschepen, die het invaren der haven bezwaarlijk maken, zoolang de verbreding van den havenmond niet gereed is. Het rapport van den sedert overleden Gezantschaps-secretaris in Washington, dat een bijlage is van het Oranjeboek 1911—12, geeft hierover nadere bijzonderheden en sprekende over de schade, die Curaçao ondervindt door het wegblijven der booten, zegt het rapport:

„Tijdens mijn verblijf van 14 dagen te Willemstad had ik gelegenheid een paar voorbeelden te zien van de bovenaangehaalde gevallen. Het s.s. „Moltke”, 9000 ton, der Hamburg-Amerika-lijn, dat voor toeristenvaarten wordt gebruikt, stoomde op weg van Puerto Columbia naar La Guayra, den 8sten Februari j.l. Curaçao voorbij. Het voer dicht langs de kust om de reizigers in staat te stellen althans een enkelen blik op het schoone en in zijn bouwtrant zoo stijlvolle Willemstad te werpen. Deze oud-Hollandsche stad is in menig opzicht een unicum en toeristen zijn er in den regel bijzonder verlangend naar die plaats te bezoeken. Doch schepen als de „Moltke” houden daar niet stil en laten andere havens de vruchten plukken, die onze kolonie door toedoen harer eigen Regeering worden onthouden.

Op dat schip bevonden zich ongeveer 400 passagiers van het beste soort Amerikaansche toeristen. De uitgaven dier personen gedurende een dag aan den wal zoude getaxeerd kunnen worden op 10 dollar per hoofd. Gesteld nu, dat 350 toeristen dien dag aan land hadden doorgebracht, zoo waren door die boot alléén 3500 dollar of 8800 gulden onder de bevolking verdeeld.

Daags daarop werd de aankomst van het Amerikaansche toeristen-jacht de „New-York”, 10.000 ton, met 380 passagiers aan boord, verwacht; nog nooit was zulk een groot vaartuig de haven binnengekomen. Te half acht 's morgens lag het schip voor den havenmond; er stond op dat oogenblik bijna geen stroom en weldra kon daardoor het jacht tusschen de forten doorvaren. Kort daarop werd de stroom weer sterker, en was het schip een enkel uur later aangekomen, zoo had ook ditmaal de kapitein het niet kunnen verantwoorden om zich aan de gevaren der klippen bloot te stellen.

Dien dag bleek intusschen bij de doorvaart der „New-York” naar het Schottegat duidelijk de noodzakelijkheid om de bovengenoemde rotspunt tusschen de Nieuwe Werf en de Westwerf te verwijderen, ten einde aanvaringen in de baai te voorkomen.

Willemstad was op dien negenden Februari in feest-tooi gehuld. In alle deelen der stad zag men toeristen rondwalen, vele winkels waren gevuld met bezoekers, alles wat de stad aan rijtuigen bezat was in beweging gezet. Toen de welkome gasten des avonds wederom zee-waarts vertrokken, was de stad misschien 7 à 8000 gulden rijker geworden: op Curaçao is men met weinig reeds tevreden.”

„Het Vaderland” maakt de volgende conclusie: „Uit het bovenstaande blijkt overtuigend, welk een waarde het voor Curaçao zou hebben, indien het in staat was het vreemdelingenverkeer tot zich te trekken. Het bezit aantrekkelijkheid genoeg voor de toeristen. Gelegen buiten den koers van het groote oceanisch verkeer, ligt het eiland op dien de toeristenschepen volgen. Maar

deze varen er voorbij — deden dat althans toen het rapport werd opgesteld, — omdat zij de haven niet binnen kunnen.

Sedert is men van Gouvernementswege begonnen met de opruiming der riffen, die de invaart bemoeilijken, en daarover verheugen wij ons hartelijk. Het feit zelf toont echter duidelijk aan, hoeveel in dit opzicht door talmen kan worden bedorven.

Men meene niet, dat wij overdrijven, indien wij aandrigen op de bevordering van het toeristenverkeer naar en in onze koloniën in West-Indië.

Wij overschatten de beteekenis daarvan volstrekt niet, maar stellen deze op hare juiste waarde, wanneer wij zeggen, dat het toeristenverkeer, mits goed geëxploiteerd, één der factoren kan worden voor de oeconomische ontwikkeling van die streken, die iedere nieuwe bron van inkomsten zoo goed kunnen gebruiken.

Ook verlangen wij volstrekt niet het onmogelijke, maar willen er slechts op wijzen, dat van het toeristenverkeer ook daar veel meer nut kan getrokken worden, dan thans het geval is.”

Men is in W.-I., behalve op de voorname eilanden Trinidad en Barbadoes, er nog weinig op ingericht om het den vreemdelingen behagelijk te maken. Hotels zijn zoo primitief mogelijk en alle gedachten aan comfort kan men bij het betreden van een Hotel gerust achter laten, terwijl de zindelijkheid gewoonlijk veel te wenschen overlaat. Men moet al tevreden zijn als men een behoorlijke slaapplek vindt en des nachts niet door de muskieten opgegeten wordt.

Nu zijn hotels, alleen voor toeristen, op Curaçao minder noodig, want de booten zullen maar hoogst zelden een nacht overblijven en dan nog zullen de passagiers beter af zijn in hunne hutten aan boord dan in een primitief hotel, maar wat op Curaçao ontbreekt, en trouwens bijna overal, is een goed café, waar men luchtig zit, goede consumptie verkrijgt voor zijn geld en uitrusten kan van een vermoeienden tocht in de warme Tropenzone.

* * *

De „Cur. Ct.” geeft den navolgenden terugblik over het afgelopen jaar:

„Wat is het voor het eiland onzer inwoning, voor het kleine Curaçao, geweest?”

Zoo geen gunstig jaar, zeker een minder slecht jaar dan het onmiddellijk voorafgegane.

Rust en orde bleven als gewoonlijk onverstoord. De handel herleefde in beperkte mate; de scheepvaart verkeerde in nog al voorspoedigen toestand; de hoedenindustrie leverde aan de mingevoeden, zoo niet ruime inkomsten, wel matige middelen van bestaan, die haar tegen het zware ellendig lijden van 1912 behoedden.

De hervatting van den uitvoer der Santa Barbara phosphaten geeft werk aan de arbeidende klassen.

Met de verbetering van de haven is wel eenige vordering gemaakt, hoewel minder dan verwacht moest en kon worden.

De aanleg van de Juliana werf door de firma Maduro en Sons is voorzeker als eene groote aanwinst voor onze haven te beschouwen.

De vooruitzichten van den oogst, hoewel niet alleszins streeklend, zijn niet onbemoedigend.

In de laatste dagen van December heeft de eerste boot van de tweede Hollandsche lijn den nieuwen dienst ingewijd; het is te hopen, dat in de volgende jaren nog andere lijnen onze haven in hun vaarplan zullen opnemen. De Italiaansche lijn heeft bereids grootere stoomschepen in de vaart gebracht.”

* * *

„De Wekker” schrijft:

„Het nieuwjaarsfeest is hier gevierd op dezelfde wijze als de Kerstdagen. Tamboerdans en misbruik van sterken drank kenmerkten de viering. Op oudejaarsavond werd buitendien een jongeling in een der achterstraten van Poenda zwaar verwond met dolksteek. Hij wordt in het St. Elisabeths-gesticht verpleegd.”

WAT DE INLANDER ZEGT.

Goed voorbeeld gewenscht.

In elke vereeniging, op elk kantoor, in elke school, in elk land — alzo de Pembrita Betawi — zal orde en regelmaat heerschen, als er iemand aan het hoofd staat, die ontwikkeld is en de noodigen ijver en geschiktheid bezit. Neem bijv. een regentschap, daar zullen de ambtenaren naar behooren hun werk verrichten en de vrede onder elkaar bewaren, als de regent zelf de noodige bekwaamheid en geschiktheid aan den dag legt. Wat men gila hormat noemt zal daar niet heerschen. De ambtenaren onder de verschillende departementen van Binnenlandsch Bestuur: Onderwijs, Burgerlijke Openbare Werken, van den Pandhuisdienst, van het Staatsspoor enz., zullen geen ruzie onder elkander krijgen. Dit goede voorbeeld zou navolging vinden onder de bevolking. De Inlanders zullen dan ook „eensgezind” zijn: één van zin, één van gevoel, één van hart. Ziedaar de grondslagen van een vredigen toestand voor land en volk. Treurig is het, dat in sommige afdelingen nog zulke domme, onverstane Inl. hoofden aan het bewind staan, die niet met hun tijd meegaan en daarom niet in 't belang van land en volk werken.

In zulke afdelingen wordt veel van het beleid van den

MAGAZIJN VAN DAMES-HANDWERKEN EN LUXE-ARTIKELEN

Fa Wed. A. v. Winkoop

Noordeinde 40 - 's-Gravenhage
Telefoon 2219.

GAZEN WERKEN

gecopieerd naar GOBELINS uit Musée du Louvre en Musée de Cluny voor
Fauteuils - Eetkamerstoelen - Schoorsteenranden en Kussens
ZICHTZENDINGEN FRANCO DOOR GEHEEL NEDERLAND.

Hofleverancier van H.M. de Koningin

Beschikbaar.

1ste Rotterdamse

Maatschappij van verzekering tegen ongevallen

Oudehavenkade 4 v.l. Plan C, Rotterdam.

Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.

**Individuele Ongevallenverzekering,
Automobiolverzekering, Enz. Enz.**

VRAAGT PROSPECTUS.

€ Hoofdvertegenwoordiging voor Ned. Oost-Indië.
te SOERABAIA.

Beschikbaar.

TOKO ROKO

Edisonstraat 83. DEN HAAG.

EXPORT NAAR OOST- EN WEST-INDIË
VAN PRIMA HANDWERK-SIGAREN IN ALLE
PRIJZEN.

Beschikbaar.

Maison IHLE

40 BAZARSTRAAT hoek Anna Paulownastraat
TELEPHOON 4408.

Soiree Toiletten

Elegante Modellen.

STENDERT BRUIN

Valeriusstraat en Lubeckstraat
TELEF. 6359.

MANUFACTUREN, LINGERIEËN,
MODE ARTIKELEN.

CONFECTIE. CORSETTEN.

controleur van het Binnenlandsche Bestuur verwacht, om langzamerhand een beteren toestand te verkrijgen.

Het Regentsambt.

Naar aanleiding hiervan schrijft M. in hetzelfde blad 't een en ander over toestanden in de Preanger. Een rijke loerah in eene der afdelingen van dit groote gewest, gaf eens een luisterrijk feest, waartoe hij de middelen bezat. Als een bijzonderheid werd daarbij vermeld, dat ook de regent op dit feest verscheen (Kandjeng dalem ogè soemping). In verband hiermee geeft hij een beschrijving van de levens- en werkwijze van een regent, zooals er nog velen zijn. De naam en de woonplaats van den regent, dien hij op 't oog heeft, noemt hij niet op. Die de schoen past, trekke hem aan, zegt hij, en vervolgt aldus: Leest men de instructie van de regenten na, dan rust ongetwijfeld een zware taak op hunne schouders. In 't kort komt deze hierop neer: dat zij zorgen moeten voor het welzijn van land en volk. Maar hoevelen zijn er, die van deze hunne plichten ernstig bewust zijn. Ja, bij de aanvaarding van hunne betrekking wordt hen de instructie voorgelezen en leggen zij daarop den eed af. Maar die woorden gaan het eene oor in en het andere weer uit. Zij maken er zich gemakkelijk van af, streven naar een zoo genoeglijk en aangenaam mogelijk leven, laten het werk in den regel geheel aan den patih over. Deze is de duivelstoejager; hij is de „chef de bureau” van het kantoor van den regent. Hij zorgt voor den gang van zaken in en buiten de kotta, vooral als hij tevens belast is met de betrekking van wedono in het district, waarin de hoofdplaats gelegen is, wat in den laatsten tijd meestal het geval is. Namens den regent onderzoekt hij de zaken in de districten; hij moet daarvoor reizen maken en veel geschrijf is aan die onderzoekingen verbonden. Een enkele keer, bijv. als er in een district een brug defect of weggeslagen is, dan gaat de regent er zelf even naar toe, om het betrokken districtshoofd te zeggen, dat hij dit rapporteren moet, maar ook alleen dan, als de brug niet al te ver van de hoofdplaats gelegen is, de weg, die er naar toe leidt niet al te slecht is en als hij aan dien tocht tevens het een of ander vermaak verbinden kan. Doch is er maar eenige kans, dat de tournée te lang of te bezwarend zal zijn, dan is het weer de Patih, die er op uit gaat. Of 't waar is, weet ik niet, schrijft M., maar eens moet een Resident aan zoon Regent gevraagd hebben: waarom hij al het werk aan den Patih overlaat en zich er zelf niet mee bemoeit, zelf zich niet meer in zijn regentschap beweegt? Waarop de Regent geantwoord moet hebben: „Maar als ik zelf al het werk moet doen, wat is dan het werk van mijn Patih?” Die regent kreeg niet lang daarna zijn pensioen.

De regenten moesten er van doordrongen zijn, dat zij hun traktement van het Gouvernement niet ontvangen, om zelf niets uit te voeren, doch den patih te laten werken. Zoo zijn er, die zich niet bewust zijn van den plicht, die op hen rust en maar denken aan eigen voordeel en genot. Hoe velen zijn er niet, die elk jaar werk maken van trouwpartijen, besnijdenisfeesten e.d.g., of die festiviteiten afloopen, waarbij de inlandsche ambtenaren en de adellijken in hun ressort het noodige moeten offeren (Soembang). Er zijn er, die daarom gaarne een uitnodiging ontvangen om bij anderen dergelijke feesten bij te wonen, zoowel bij ondergeschikte ambtenaren als bij dessahoofden. En dan komen zij niet alleen, maar brengen vrouwen en kinderen en andere familieleden mee. Die 't niet beter weten, denken, dat de regent het doet om meer in aanraking met zijn volk te komen en prijzen hem daarvoor. Maar feitelijk is het doel alleen om pret te maken en gedurende een paar dagen zelf niets voor zijn huishouding uit te geven, omdat hij en zijn gezin dan gedurende die dagen de gasten zijn van anderen. Als men uitrekent, hoeveel inlandsche ambtenaren en dessahoofden er in een regentschap zijn, die jaarlijks één of meer dagen feest vieren, dan kan gemakkelijk worden nagegaan, hoe bijna doorlopend de regent voor zulke doeleinden van huis is en ten koste van zijne ondergeschikten leeft. En toch, hij wordt goed betaald. Zijn traktement is voor het werk, dat hij moet doen, meer dan voldoende. Maar niet alle regenten kunnen de tering naar de nering zetten. Er zijn er, die zelf onbemiddeld, royaal gaan leven en niet willen onderdoen voor collega's, die behalve hun maandelijksche bezoldiging, nog eigen middelen bezitten. Vrouwen en kinderen moeten rijk getooid zijn. Zij houden er paarden en rijtuigen of automobielen op na. Natuurlijk is het traktement alleen niet voldoende, als men op deze wijze te werk wil gaan. Het gevolg is, dat er allerlei akals gevonden worden, om in 't te kort te voorzien. 't Is zoo jammer, dat onder ons, Inlanders, nog zooveel gevonden worden, die een regent beschouwen als een wezen van hooger orde, die maar doen mag, wat hij wil. Er om gevraagd en daartoe in de gelegenheid, leenen zij graag geld uit aan een regent, al weten zij ook vooruit, dat zij 't geld vooreerst niet of misschien nooit terug zullen krijgen. Gelukkig zijn zij, dat de regent hen heeft willen kennen en de glans van diens aanzien en luister ook op hen is neergevallen!!

Sedert de laatste vijftien jaren is hierin wel eenige verandering gekomen. Middels de dagbladen is er een meer eerlijke publieke opinie gevormd en verscheidene regenten „van den ouden stempel” zijn dan ook door „nieuwere” mannen vervangen (golongankaoemmoeda). Gelukkig, dat men nu niet meer regent kan worden alléén, als men afstammeling is van den vorigen, maar dat kunde, geschiktheid en betrouwbaarheid den doorslag tot de benoeming moeten geven. Lain doeloë, lain saka-

rang. Wij beleven nu een periode van vooruitgang en ontwikkeling. Ook de kleine man wil in die vooruitgang deelen. En hoe zullen zijne verlangens in dit opzicht bevredigd kunnen worden, als de regenten daarin niet voorgaan?

WAT DE CHINEES VERTELT.

Chineesche Vereenigen.

Aan de Perniagan wordt uit Bandong meegedeeld, dat daar, in navolging van Batavia en Indramajoe, eenige Chinezen ook een Song Soe Hwe (vereening) willen oprichten, daar dit noodzakelijk geworden is, door het vijandig optreden van de Inlanders, die bijv. niet bij Chinezen willen werken, bij Chineesche begrafenissen de lijkst niet willen dragen, enz. Hoewel de toestand in Bandong nog niet zó gespannen is als te Batavia en Indramajoe, wenscht men daar toch, ter voorkoming van latere moeilijkheden, spoedig tot onderlinge samenwerking over te gaan, om verder de hulp van de Inlanders niet meer noodig te hebben en zoo noodig krachtig tegen hen te kunnen aageeren. Eenige kleine kongsis, die reeds voor dit doel gevormd waren, zullen dan tot één Bond (Song Sae Hwe) vereenigd worden, waarvoor ook rechtspersoonlijkheid zal worden aangevraagd.

De Prembita Makasar geeft een verslag van een algemeene vergadering, die in 't laatst van 't vorige jaar van de Chineesche vereening Chung Hwa Hwi in Den Haag heeft plaats gehad en druk bezocht werd. De president deelde o.a. mede, dat voor het opgerichte studiefonds de volgende bijdragen werden verkregen.

van de H.H.:

- Be Kwat King, oud-luitenant der Chinezen te Semarang f1000.
- Th. S. Tan (Tandhwansien) Scheveningen f1000.
- Yap Hong Sing, kapitein der Chinezen te Djokdjakarta f1200.
- Yap Hong Yam, te Djokdjakarta f400.
- Yap Hong Liat, te Djokdjakarta f400.

Van den verkoop van het werk van den heer Borel „de Chineesche Republiek”, door de vereening uitgegeven ten bate van dit fonds, werden van de volgende dames verkregen:

- Liem Djoen Nio, (kapitein Liem I Khing) te Semarang f5.
- Liem Djin Liang te Baron f10.
- Tan Tjhiang Ling, te Soerabaja f2.50.
- Tjoa Sie Tiat, te Soerabaja f10.
- Lie Tiau Hien, te Temanggoeng f25.

Aan de dames en heeren werd door den president de dank der vereening betuigd voor de gegeven bijdragen en de sommen, die voor het studiefonds nog toegezegd werden. Hij verheugde zich er in, dat deze vergadering vereerd werd met de hooge tegenwoordigheid van Z.Ex. den heer Wei, gezant van de Chineesche Republiek en den attaché, alsmede, dat verscheidene Chineesche dames en jonge meisjes zich opgemaakt hadden, om ook van haar kant belangstelling te toonen, voorts dat onder hen mevrouw Caroline V. Tan (Tanthwansoen) een voordracht over de positie van de Chineesche vrouw wenschte te houden. Dit bericht werd met applaus begroet, waarna de president haar verzocht met de lezing een aanvang te nemen. De sprekerster begon met te constateeren, hoe pijnlijk het voor de Chineesche vrouw is, dat haar alles wat haar in waarde kan doen stijgen, als 't ware verboden wordt. Wat zij zich als liefelijk en nuttig voorstelt, is voor haar een droombeeld, een onbereikbaar ideaal. Op last van hare ouders of anderen, die de macht over haar hebben, moet zij een man huwen, dien zij tevoren niet kende, en dus in 't geheel niet volgens haar eigen keuze. Als de man zich niet aan de echtelijke plichten stoort, wat vaak gebeurt, staat de vrouw daar machteloos tegenover. Zij wordt onwetend en dom gehouden en zij heeft ook geen beschikking over geldmiddelen. Zij deelt niet in de nalatenschap van haren vader. Het Gouvernement dient in de eerste plaats hierin verandering te brengen. Afgescheiden hiervan moet ook worden tegengegaan, dat zij op te jeugdigen leeftijd in 't huwelijk treedt. Nauwelijks de kinderschoenen ontwassen, is zij aan een knop gelijk, die, nog niet half ontloken, reeds wordt afgeplukt. Haar innerlijke kracht en waarde zijn dan nog niet tot ontwikkeling gekomen, evenmin als de te vroeg geplukte bloem haar geur kan verspreiden. Wel is waar trouwt ook de man soms een vrouw, die hij evenmin kende, maar dit deert hem niet zooveel; hij toch heeft meer vrijheid van beweging en bezit de noodige geldmiddelen. Hij erft van zijn vader; hij neemt 't niet zoo nauw met de kuisheid en hij heeft in minder dan geen tijd een harem opgericht. Al begaat hij hierdoor tegenover zijn vrouw ook nog zoon schreuwend onrecht, de wereld neemt 't hem niet kwalijk. De vrouw is immers slechts zijn slavin. Slechts voor één wezen is hij bang, d.i. zijn vader, maar ach, die vader doet immers net als hij. Meer dan ééns is door jonge Chinezen het verlangen te kennen gegeven geworden, om eerst kennis te mogen maken met de aanstaande echtgenoot. Stereotiep was dan het antwoord; maar waarvoor, waartoe? Als ge de vrouw niet lust, die ik voor u heb uitgezocht, wat let u dan een tweede buiten 's huis te nemen? In den regel zijn de ouders reeds tevreden, als hunne meisjes wat lager onderwijs gehad hebben. Soms krijgen zij een weinig pianoles er bij, om eenigszins mee te gaan met den tijd. En hoe ver gaat dit onderwijs dan nog? 't Is nog minder dan een vernis van z.g. Europeesche beschaving. Een beetje Hollandsch spreken en wat kunnen tok-

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS
LEIDEN - HOLLAND.

Blikgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog, Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

Beschikbaar.

Gemeubil. Apartementen
of Étages te huur,

voorzien van Electrisch Licht, Telephoon en verdere Moderne Gemakken.

Hoogewal 13-14,
's-Gravenhage HOLLAND.

Beschikbaar.

WISBRUN & LIFFMANN.
Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.
DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
BALARTIKELEN.

Beschikbaar.

Beschikbaar.

Beschikbaar.

N. LOEB, Noordeinde 109
Kleding en Meubilerie op termijnbetaling.

20	gulden, per maand	2 Gld.
40	" " " "	4 " "
60	" " " "	5 " "

kelen op de piano, meestal van Stamboeldeuntjes, ziedaar de kennis, door de ouders voldoende geacht bij het aangaan van een huwelijk hunner dochters. 't Is of de ouders bang zijn, dat door meer onderwijs de kinderen in opstand zullen komen tegen de bestaande zeden en gewoonten. Ach, weten de ouders dan niet, dat nu reeds hunne dochters het diep betreuren, dat zij zoo weinig weten en kennen, dat zij zoo laag staan in kennis en ontwikkeling en dat zij nog onderworpen zijn aan die gedwongen huwelijken, waarbij het lichaam wordt verkocht, zoo grievend en onwaardig voor het vrouwelijk en menselijk gevoel? Langer mag zoo'n toestand niet bestendig worden. Resumerende komt zij op tegen den toestand, waaronder de Chinese vrouwen leven. Er moet komen een andere opvoeding voor de vrouw, opdat zij beter voorbereid een hoogere plaats in de gemeenschap zal innemen. Zij moeten zijn zooals de Engelschman zegt: „The mothers of the race”. Ook zij moet de woorden van Longfellow in toepassing kunnen brengen:

In the world's broad field of battle,
In the bivouac of life,
Be not lige dumb, driven cattle,
Be a hero in the strife.

Wij, Chinese vrouwen, werden eeuwen lang onderdrukt, steeds verhinderd onze gaven te ontwikkelen. Wij moeten nu verlost worden uit deze slaafsche, der vrouw onwaardige positie. De zaak verdient geenszins de bespotting, die vele mannen en ook sommige vrouwen er voor over hebben; helpt gij, hier aanwezigen, deze redelijke wenschen en verlangens der beste onder de Chinese vrouwen in vervulling brengen.

Een levendig en aanhoudend applaus volgde op deze welsprekende rede. 't Was de eerste keer, dat een Chinese vrouw in deze vereeniging optrad; zij maakte een diepen indruk.

Pest op Java en Madoera.

Overzicht der 14-daagsche opgaven, welke officieel zijn verstrekt van de nieuwe pestgevallen en 't aantal overledenen over de laatste zes maanden.

1913-14	Malang		Madoen		Soerabaja		Kediri		Toeloeng-agoeng		Paree		Magetan		Berbek		Bangli		Andere plaatsen		TOTAAL	
	geval-	over-	geval-	over-	geval-	over-	geval-	over-	geval-	over-	geval-	over-	geval-	over-	geval-	over-	geval-	over-	geval-	over-	geval-	over-
30 Juli-12 Aug.	235	222	10	8	11	11	114	109	27	27	26	25	45	42	16	13	7	7	13	13	506	477
13-26 Aug.	401	386	20	20	19	19	169	151	36	36	47	43	41	36	31	29	4	4	4	4	768	724
27 Aug-9 Sept.	375	364	24	23	15	15	148	130	20	20	33	30	57	49	15	16	1	1	1	1	664	652
10-23 Sept.	345	329	50	46	16	16	193	186	22	22	49	41	68	62	6	6	1	1	1	1	750	709
24 Sept-7 Oct.	352	337	27	27	30	28	121	113	20	20	57	47	32	29	11	10	1	1	1	1	657	613
8-21 Oct.	341	322	36	34	25	25	66	63	29	29	33	28	23	22	14	8	6	6	2	2	580	539
22 Oct-4 Nov.	378	353	53	53	37	38	74	67	8	8	47	42	16	13	7	7	15	15	1	1	640	589
5-18 Nov.	347	326	28	26	31	31	80	62	10	10	69	67	7	7	10	10	7	7	3	3	599	545
19 Nov-2 Dec.	401	376	35	34	18	19	62	56	7	7	77	73	3	3	12	15	13	13	3	3	630	569
3-16 Dec.	312	297	23	23	16	15	43	31	6	6	60	50	5	5	7	7	4	4	3	3	479	441
17-30 Dec.	321	305	26	22	13	13	17	16	5	5	78	65	9	8	7	5	1	1	1	1	479	441
31 Dec-13 Jan.	366	325	23	21	16	16	33	29	7	7	48	45	8	8	3	3	2	2	1	1	508	457
14-27 Jan.	320	263	39	36	24	23	41	33	4	4	43	43	20	19	—	—	3	3	8	8	508	432
																					7768	7188

Totaal in ongeveer 6 maanden

Van Vreemde Koloniën.

De greep van generaal Botha.

Het ministerie Botha heeft een middel toegepast om Zuid-Afrika van 't revolutionaire gevaar te verlossen, dat

tot nu toe weinig bewondering, veel veroordeeling gevonden heeft. Tien op den voorgrond getreden leiders bij de laatste staking zijn zonder vorm van proces in alle stilte aan boord van een schip gebracht en naar Engeland vervoerd. En, terwijl hierover nu groote beroering in 't land is, stelt het ministerie een wet voor, waarbij de verbanning tot een duurzame gemaakt zal worden.

Men kan wel bij voorbaat aannemen, dat de volksvertegenwoordiging na de onrust en ongerustheid, die pas in Transvaal geheerscht heeft, het regeeringsvoorstel met groote meerderheid zal aannemen; hierdoor zal wettelijk dan de positie der regeering weer in orde komen. Maar kan dit het toegepaste middel rechtvaardigen, zoowel uit een oogpunt van recht, als van vooruitziende politiek? Bij het weergeven der gebeurtenissen spraken wij de hoop uit, dat de Z. A. regeering bij het zoeken naar middelen om de toen heerschende woelingen in een normale bedding te doen verlopen, niet blind zou blijven voor die misstanden, die voor een deel als de aanleiding der stakingen moesten worden erkend. Verzoening dus, na de maatregelen tot bestraffing volgens de wet tot haar recht te hebben laten komen. Insteede hiervan een zich plaatsen boven de wet om een momenteele geruststelling te vinden, waaruit voor de toekomst vermeerdering van grieven, vermeerdering van verbittering moet groeien.

Denkt men zich in dit gevolg in, dan maakt het zelfs maar weinig verschil of de verbanning door de regeering onder nadere goedkeuring volbracht is, dan wel of eerst een uitspraak der volksvertegenwoordiging daarvoor verkregen ware. In elk geval zou dit de politiek van Z.-Afrika zijn geweest en over die politiek zelf spreken wij nu. Waar in dat land tusschen twee groote groepen meeningverschil tot uiting komt, worden de woordvoerders van de groep, die bij een botsing in de minderheid blijft, zonder nader, volgens erkende wetsregelen gevoerd onderzoek, uit het land gezet en voor goed verbannen. Dat is een dwingelandij, die haar toepassing nog vindt in de omwentelingen der staten van Midden- en Zuid-Amerika, maar waarover de staatkunde der naar Westersche begrippen bestuurde landen, naar wij meenden, heen was. Wij vragen geen slapheid, geen genade voor recht, wien de doodstraf naar wet en recht toekomt, hij krijgze ze, maar een land, dat van den burger eerbiediging zijner wet vraagt, moet tegenover den burger ook strenge eerbiediging der wet toepassen. Hiertegen is gezondigd, hierop is inbreuk gemaakt. Dit zal zich later wreken. De regeering zal, naar men beweert, als verklaring aanvoeren, dat zij bewijzen heeft van een revolutionairen toelag der verbannen voormannen, maar zij zelf gaat verder: zij doet een revolutionaire daad.

Deze handeling zal niet alleen in de toekomst in Z.-A. ongunstig nawerken, zij zal buiten dit land reeds spoedig de goede trouw van het openbaar gezag in verdenking kunnen brengen, als alleen er op bedacht wetten te maken om ze op anderen toe te kunnen passen, zonder ze ook voor zich zelf als bindend aan te nemen.

Het is zeer de vraag of een zoodanig handelen de Britsche regeering niet tot spijt kan brengen van aan Z.-A. zoo spoedig zelfbestuur gegeven te hebben. Deze spijt nu reeds te kunnen hebben doen ontstaan is, naar ons inzicht, ook een gebrek aan kiesheid in politiek beleid. De Dominions staan alle in gelijke verhouding tot het moederland, waar moet het heen als zij hun rebellige onderdanen eenvoudig alle op een boot kunnen zetten en naar het moederland overbrengen, dat aldus gesteld wordt voor de gevolgen van de willekeurige daad van de kroonkolonie, zonder eenig recht, eenige macht of eenige roeping te hebben om de gevolgen daarvan te neutraliseeren.

Bij den eersten indruk zal menigeen de oude herinnering aan „Slim-Piet” te binnen schieten, maar 't oordeel der geschiedenis zal zonder twijfel dezen greep van Botha als een misgreep bestempelen.

Het kadastrer in de Tonkin-delta.

De kadastrale opname van deze delta, waarom herhaaldelijk gevraagd is, belooft tot verwezenlijking te komen. Twee besluiten, een van 23 September, met betrekking tot de triangulatie, 't ander van 4 November 1913, waarbij een kadastrale sectie wordt toegevoegd aan den Aardrijkskundigen dienst van Indo-China, zijn aangevuld door een circulaire van den resident superieur, gericht tot de hoofdadministrateurs der provinciën. Hierdoor is een praktisch geheel verkregen, dat deze belangrijke, omvangrijke onderneming tot een goed einde kan brengen.

De officieren van den Aardrijksk. dienst zullen de steunpunten vastleggen, de opnemers van het lokale kadastrer zullen de secundaire punten opnemen. Met de werkzaamheden om dezen grondslag te leggen moet weldra een aanvang gemaakt worden en zij zullen met voortvarendheid worden voltooid, opdat in October 1914 een aanvang kan worden gemaakt met de opneming der dorpen, die zich dan geleidelijk en stelselmatig over al de bebouwde landen van de delta moet uitstrekken.

De bezigheden van derde order, de eigenlijke opmeting van de landerijen, wordt toevertrouwd aan aannemers (entrepreneurs), volgens vast te stellen regels en onder toezicht van den technischen kadastralen dienst. De opname van het geheele gebied zou financieele eischen stellen, waaraan niet te voldoen is, daarom is de dienst bepaald tot een gemeentelijke opname der kultures.

Het bestuur verwacht veel goeds van deze besluiten. Vooreerst zal het voor de opbrengst der belastingen van groote waarde zijn, de grenzen en de juiste oppervlakte der dorpen te kennen, van de gemeenschappelijke eigen-

RIPPEN

Pianohandel
PIET HEINSTRAT 42
ELANDSTRAT 17.
Tel. 4683.
Verhuren Stemmen

Beschikbaar.

Beschikbaar.

C. H. C. PLEMPER VAN BALEN, VALKENBOSCH APOTHEEK.

VALKENBOSCHLAAN 50. Telefoon 7384. DEN HAAG.

Urineonderzoek vanaf f 1.—.

BIJ ABONNEMENT VERLAAGD TARIEF.

Beschikbaar.

Beschikbaar.

TOKO BOGOR,
Suezkade 122b. Telefoon 3472
UITSLUITEND PRIMA KWALITEITEN.
INDISCHE INGREDIËNTEN.
Gearriveerd nieuwe oogst „Gandaria”.

Beschikbaar.

Vraagt: **INDISCHE SPECULAAS.** Dagelijks versch.
Telef. **J. B. HEIJDEMAN,** Telef. 78 57
78 57 Valeriusstraat 3.
CONFISEUR - CUISINIER - PATISSIER.

dommen en de verschillende soorten kulturen. De bewoners zullen daardoor het voordeel krijgen van een eerlijker aanslag hunner belasting, zoodat zij die het brutaalste misbruiken durven toepassen, niet meer bevoordeeld worden ten koste van de anderen. Ook de gemeentelijke autoriteit en de inlandsche bevolking zullen hierdoor gebaat worden.

Als gevolg van deze kadastrale opname verwacht men zelfs een geheele ommekeer van het stelsel der eigenlijke inlandsche belastingheffing. De Annamitische autoriteiten heffen nu belastingen op vaak geheel willekeurigen grondslag en naar een maatstaf, die dezen naam eigenlijk niet verdienen kan. In de toekomst bestaat hoop op verbetering hiervan, als de gegevens betreffende de eigendommen officieel zullen zijn vastgelegd. En nadat dit eenmaal bereikt zal zijn, zien de mannen met groote verwachtingen, ook reeds weer verder en hopen zij op de mogelijkheid van de invoering van een burgerlijken stand, die voor de regeling van alle persoonlijke belangen van zoo ingrijpende beteekenis is, en die den eenigen deugdzamen grondslag geeft voor een personeele belasting.

Berri-berri.

In dank ontvingen wij het volgend schrijven, waaraan wij zeer gaarne een plaats van onze rubriek afstaan.

„In het jongste nummer van het Kol. Weekblad komt op blz. 8 onder Britsche Koloniën een bericht voor ontrent een middel tegen beri-beri, dat, tot uw eigen leedwezen onvolledig zijnde, gemakkelijk is aan te vullen. De bedoelde directeur is Dr. Fraser, die over het bedoelde onderwerp reeds meermalen gepubliceerd heeft, het laatst in The Lancet van 10 Januari 1914. Daar schrijven H. Fraser and A. T. Stanton over Unpolished rice and the prevention of beri-beri. Zij vermelden o.a., dat de Engelsche expeditie op Nieuw-Guinea van een paar jaar geleden, waaraan 250 inlanders deelnamen, tegen gewoonte geheel vrij bleef van beri-beri en dat dit te danken was aan het nuttigen als hoofdvoedsel van op Java aangekochte roode en zilvergrijze (dus ongepolijste, niet van het zilvervliesje ontdane) rijst. Zij wijzen ook op de elders (in Engelsch-Indië, Siam, de Philippijnen) daarmede verkregen voortreffelijke resultaten en op de resoluties op de congressen van tropenartsen in Oost-Azië en onlangs ook op het Internationaal Geneeskundig Congres, te Londen gehouden, waarin speciaal de aandacht der regeeringen op deze zaak gevestigd wordt.

Dat het hier geen nieuwe zaak betreft, zal u bekend zijn en wordt ook door de genoemde schrijvers erkend. Zij zeggen toch: „These results are in complete accordance with those obtained in the Netherl. Indies by the very able investigators Eijkman, Vorderman and Grijns, who were pioneers in this field of research.”

De onderzoekingen en uitkomsten van Dr. Eykman dateeren reeds van 1889—1896 en gaven aanleiding tot de belangrijke enquête in de gevangnissen door Dr. Vorderman in 1896/97, op diens instigatie.

Alles wat na dien, ook elders, op dit gebied geschiedde, baseert zich op ons werk in Java. Op het jongste congres in Londen (boven reeds genoemd), waar Dr. Eykman rapporteur was over beri-beri, werd dit van alle kanten ronduit erkend.

Prof. Hocht (Hamburg), liet zich aldus uit: „Ich halte es für richtig, dass auch an dieser Stelle ausgesprochen wird dass Herrn Eykman das erste grundlegende Verdienst bei den neuen Fortschritten in unserer Erkenntnis der Aetiologie (is oorzakenleer) der Beri-beri zukommt”.

Dr. Braddon rapporteerde ter zelfder plaatse: „Eykman's discovery of polynenit of fowls in 1889, due to defect in their food (rice), the foundation of modern, more precise knowledge of mode of causation”.

Wij voegen aan deze aantekeningen toe, dat de door ons overgenomen mededeeling dus niet sloeg op iets geheel nieuws, zooals er ook uit te lezen ware geweest, maar op een nadere bevestiging van waarnemingen, waarvan de eer der uitvinding aan onzen landgenoot, den Utrechtschen hoogleraar Dr. Eykman toekomt.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERAATUUR-OVERZICHT.

Practische cursus voor zelfonderricht

in het spreek-Maleisch en het Soendaneesch, door Mevr. H. Tobl-van der Kop (Maleisch) en F. J. Bezemer (Soendaneesch).

Aldus de titel van een bij A. Bisschop te Amsterdam verschenen geschrift. De bewerkster van het Maleische gedeelte merkt op, dat zij een anderen leergang volgt dan de gewone. Uitgaande van den meest eenvoudigen zin, n.l. het bevel (Gebiedende wijs) komt men langzamerhand tot meer uitgebreide zinnen door het in volgorde bijleeren van de verschillende woordsoorten. Het leeren van den zinsbouw zal daardoor weinig moeilijkheden meer opleveren. Schrijfster hoopt, dat hare eenvoudige methode velen er toe zal brengen zich voor 't vertrek naar Insulinde met de Maleische spreektaal vertrouwd te maken.

De heer Bezemer zegt, dat er behoefte bestond aan een beknopte, eenvoudige uiteenzetting van de Soendaneesche spraakkunst en wel wegens de omstandigheid, dat deze taal tegenwoordig veel geleerd wordt door cultuurmannen en officieren, terwijl de derde druk van het zoo nuttige boekje van Mr. Grashuis „De Soendaneesche folk”, sedert eenige jaren is uitverkocht. Het is de bedoeling van schr. om den Europeaan in staat te stellen

zich de beginselen van het Soendaneesch voor het gebruik tegen den gewonen Inlander eigen te maken. Voor verdere studie ontbreekt het aan leerboeken niet.

De heer De Meijer herdacht.

In de „Ingenieur” van 31 Januari wijdt de ingenieur A. P. Melchior een artikel aan de nagedachtenis van den heer J. E. de Meyier, overleden 26 November 1913.

Uitvoerig schetst schr. den levensloop van dien inderdaad buitengewonen man, die een groot gedeelte van zijn nuttig besteed leven in Indië heeft doorgebracht. „In liefdevolle herinnering zal hij blijven voortleven bij zijn familieleden, en allen, die hem gekend hebben, zullen hem gedenken met achting voor zijn karakter en met bewondering voor zijn kennis en werkkraft. Ook zij, die zijn meeningen in een aantal andere opzichten niet deelden.” Gaarne onderschrijven wij deze woorden, waarmede de heer Melchior zijn levensbeschrijving eindigt.

Eigen Haard.

Het jongste nummer van „Eigen Haard” geeft een geïllustreerd artikeltje over draadlooze telegrafie op Borneo, opgericht ten dienste van de Bataafsche Petroleum-Maatschappij.

Verder bevat dit Nr. een overzicht van den militairen loopbaan van den onlangs gepensionneerden Luitenant-Generaal G. C. E. van Daalen, benevens het portret (met kort bijschrift) van kolonel C. G. Daniëls, hoofd van het wapen der cavalerie in Indië.

Tropisch Nederland.

In No. 1 van den 2en jaargang van „Tropisch Nederland” zet Modin zijn beschouwingen voort over geschiedvorsching door Europeanen en Javanen. Schr. zegt dat ondanks de betrekkelijke overeenkomst in volkspysche, het onderscheid tusschen de beoefening der geschiedenis in Europa en op Java steeds overwegend groot is geweest. Was het streven van de auteurs der babads en dalangs (wajang-vertooners) op Java in de eerste plaats gericht op het verkrijgen van een aangenaam verhaal, dat zich nopens intrige etc. aansloot bij de wenschen en opvattingen van hun lezers of toehoorders, maar waarbij zij zich om het werkelijk gebeurde weinig bekommerden, in Europa heeft men daarentegen altijd de waarheid van het historisch gebeuren vooropgesteld, en zonder aanzien van personen of coterie de feiten neergeschreven en de conclusies getrokken, die men meede dat juist, dat waar, dat terecht waren. Dezelfde beginselen, die alzoo werden toegepast bij de geschiedschrijving van Europa, hebben de geleerden van daar, die met het onderzoek der vroegere tijden in Indië begonnen, ook daar ingevoerd en tot uiting gebracht en het resultaat hunner nasporingen bleek ten slotte belangrijk te verschillen van hetgeen de babads en de wajang-verhalen behelzen.

De Javaansche geleerden noemen hun bronnen niet, of anders alleen den titel van een boek dat niemand beschikbaar heeft en dat niemand kan controleeren, zij hullen zich in geheimzinnigheid en schijnen aanmerkingen te vreezen.

De Europeesche geleerden doen juist omgekeerd, zij geven precies op, met titel en pagina waar zij deze, waar zij gene mededeeling hebben aangetroffen, waarom het eene en het andere juist in een bepaalde samenhang moet worden gebracht, enz. enz., en zij doen dat opzettelijk om critiek uit te lokken; zij willen gaarne dat men opmerkingen maakt, want het is hen er om te doen de waarheid juister in het licht te doen stellen.

Het artikel van Modin verdient ten volle in zijn geheel te worden gelezen; het bovenstaande is slechts een korte greep daaruit.

De vreemdelingen in het Ned.-Indische leger.

Door de „Java-Bode” worden we attent gemaakt op een artikel van den heer P. Long in de Dec. afl. van het tijdschrift „Questions diplomatiques et coloniales” over de vreemdelingen in het Ned. Ind. leger en wel naar aanleiding van den verbitterden strijd die er in den laatsten tijd in Duitschland is gevoerd tegen het Fransche Vreemdelingen-legioen. Hij wijst er op (zegt de „Java-Bode”, die we citeeren), dat wij met ons Indisch leger feitelijk in hetzelfde geval verkeerden als Frankrijk en meent, dat wij dan ook reeds den terugslag ondervinden van de Duitsche campagne.

Ondanks de voorzorgen, welke de Nederlandsche autoriteiten nemen, om niet de gevoeligheid van onze Oostelijke naburen te kwetsen, regent het aanmerkingen bij de regeering, beweert de schrijver. Op de rekruteering wordt zoóf angsvallig acht geslagen, dat men speciale orders heeft moeten geven aan de verschillende bureaux, om een stroom van gegadigden te keeren, die om vage redenen inlichtingen wenschten over de werving van vreemdelingen, en die niets anders dan agents-provocateurs schijnen te zijn.

Ontegenzeggelijk is er op het oogenblik een strooming in Nederland merkbaar tegen het gebruik van vreemdelingen in ons koloniale leger. — een verschijnsel dat begunstigd wordt door de omstandigheid dat er nooit zoo weinig behoefte aan soldaten is geweest als tegenwoordig, dank zij de kalme periode welke wij beleven. Zij die tegen de vreemdelingen zijn en afkeerig van misplaatst optimisme, dat de Nederlanders zelf moeten zorgen voor de verdediging van hun kostelijke koloniën, aan welke het kleine Nederland het te danken heeft, dat het een plaats inneemt onder de eerste volken der wereld.

De schrijver betoogt dat de werving een mogelijke oor-

GESCHER & KEMPER

AMSTERDAM, ARNHEM, BREDA, DEN HAAG, ROTTERDAM

Tapijten - Meubelen

VRAAGT PRIJSCOURANT

Beschikbaar.

N. V. Boekdrukkerij v.h. F. T. C. B. TEN HAGEN
Nobelstraat 20 - 's-Gravenhage.

Blom's Moderne Kookkunst

(Geïllustreerd).
Sste Druk.

Indische Rijsttafel
Fijne Rund- en Varkensslager
Conservenboek

(Geïllustreerd).

VERKRIJGBAAR BIJ HH. BOEKHANDELAREN EN
AAN HET BUREAU DER NAAML. VENN. - - -

Beschikbaar.

Beschikbaar.

MAISON-DROUOT
WESSER & Co.
LANGE HOUTSTRAAT 7. DEN HAAG.
INRICHTING TOT COMPLETE MEUBILEERING.
BEHANGERIJ - STOFFEERDERIJ
EIGEN MEUBELFABRIEK - ANTIQUITEITEN

zaak van wrijving met Duitsland blijft. De voorwaarden van dienstneming in het Ned. Indische leger zijn anders dan die in het Vreemdelingen-legioen, maar de protesten der Deutsche autoriteiten over min-oorbare praktijken zijn er niet minder levendig om. Teneinde nu den Duitschers niet de minste reden tot beklag te geven, hebben de werfagenten, die tegenwoordig uitsluitend op Nederlandsch grondgebied hun bedrijf uitoefenen, strenge orders, zich te onthouden van elke propaganda, welke door een buitenlandsche mogendheid verkeerd zou kunnen worden uitgelegd.

Het Ned. Indische leger is blijkens art. 8 der Voorwaarden van dienstneming bestemd voor de verdediging in Indië, maar de mogelijkheid is niet uitgesloten, dat het in zekere omstandigheden ook zal moeten dienen tot verdediging van het Nederlandsche grondgebied in Europa. De vreemdelingen zouden dan gedwongen zijn, de wapens te voeren tegen een Europeesche natie (met uitsluiting van hun eigen volk natuurlijk), en in Europa zelf. Dat zou ongetwijfeld zijn bedenkelijke zijde hebben en tot conflicten kunnen leiden.

De schrijver acht het niet onmogelijk, dat Duitsland te eeniger tijd zijn tegenwoordig systeem van gearrewar („système actuel de tracasserie”) zal laten varen en met stellige eischen bij Nederland zal aankomen inzake de werving van vreemdelingen. Voor wie de Nederlanders kent, is hun antwoord niet twijfelachtig. Wanneer iemand hun het recht betwist, in hun behoefte aan levende strijdkrachten te voorzien op de wijze, welke hun goedgevoelt, zullen zij zich haasten te bewijzen, dat zij wel dat recht hebben, door er een nog ruimer gebruik van te maken, en de tegenstanders van het huidige stelsel van recruetering zullen waarschijnlijk zich omzetten..... in werfagenten.

Weekblad voor Indië.

No. 37 bevat met betrekking op Indië het navolgende: De nieuwe gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, Th. A. L. Heyting (met portret), door M. van Geuns. — De rubbertoonstelling te Batavia in aanbouw (met afb.). — De onafhankelijkheidsfeesten te Soerabaja (met afb.). — De nieuwe audiëntie-zaal in het paleis op Rijswijk (met afb.).

De Indiër.

In No. 15 van De Indiër vindt men beschouwingen over de volgende onderwerpen: De verdediging van Indië. — De regenten op Java. — Van den onvrijen vrijheidsstrijd. — Het Chineezenvraagstuk onder nationaal-Indische belichting (vervolg). — Javaansche intellectueelen en de onafhankelijkheidsfeesten. — Van de Indische Vereeniging.

Europeesche Kleding.

In de rubriek „Uit de pers” in bovengenoemd nummer van „De Indiër” schrijft S. S.:

„Tjahaja Timoor” vermeldt, dat de Inlandsche Onderwijzers aan de Iste kl. Inl. school te Malang hun Inlandsche kleding hebben afgelegd en thans als Europeanen zijn gekleed. De patih ter plaatse maakt daartegen bezwaren, doch dit is juist oorzaak geweest, dat vele andere onderwijzers het voorbeeld van de eerst genoemde onderwijzers gevolgd hebben en nu eveneens de Europeesche kleding aannemen.

Op de bestuursconferentie werd de kwestie door den patih voornoemd voortgebracht; de regent evenwel had daar absoluut niets tegen en werd bereid gevonden, de in 't Europeesch gekleede Inlandsche ambtenaren bij hun bezoek een stoel aan te bieden.

Het Inlandsche personeel van het residentie-kantoor te Pasoeroean, dit geval vernomen hebbende, diende aan de betrokken chefs het verzoek in, om ook van kleding te mogen verwisselen. Dit werd toegestaan en men maakt daarvan thans algemeen gebruik.

De „Kaoem Meeda” deelt nu mede, dat ook te Bandoeng een dergelijk streven bestaat. De Inlandsche onderwijzers aldaar hebben nu het verzoek gedaan om de Europeesche kleederdracht te mogen aannemen.

Het initiatief daartoe werd genomen door den leeraar in de Maleische taal aan de Stovia, den heer Mohamad Zain.

Bravo! Want dit alles bewijst den onwil, voortaan nog als minderwaardigheden te worden behandeld. Dit gebeurde eerder, wanneer men rondliep in Inlandsche kleding. Wanneer men er in Indië Europeesch uitziet is men direct veel meer in tel. En dat recht eischen de Inlanders thans voor zich op: in tel zijn

Maandstatistieken.

De afdeling Nijverheid en Handel van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel te Buitenzorg, brengt in de zgn. „Korte Berichten” ter kennis van belanghebbenden, dat met ingang van 1 Januari 1914 de uitgifte der „Maandstatistieken betreffende de in- en uitvoer van de Buitenbezittingen” gestaakt wordt.

Alleen zullen nog worden uitgegeven „Maandstatistieken betreffende den in- en uitvoer van Padang, Belawan en Makassar”, op welke statistieken men zich zal kunnen abonneren tegen een abonnementsprijs van f 1.50 per jaar.

Een Fransman over de Nederlandsche Koloniën.

In „La Dépêche Coloniale” (30 Jan. e.v.) wijdt Maur. Hamelin eenige artikelen aan Etudes d'administration coloniale comparée, een werk van den administrateur des services civils in Indochina, A. E. Hückerl, en geeft hij een overzicht van hetgeen deze

schrijver bijbrengt over de bestuursambtenaren in Nederl. Indië.

Is het altijd interessant na te gaan hoe vreemdelingen de zaken bij ons bekijken, opvatten en weergeven, wij hebben hier niet te doen met een reiziger, die met een enkelen blik meent tot oordeelen gerechtigd te zijn, maar met een ambtenaar, die uit hetgeen elders gedaan en bereikt is, aan zijn eigen land daaruit leering wil laten trekken, daarom bevelen wij te meer aan kennis te maken met hetgeen hij als de vrucht van dien arbeid aanbiedt.

Leeszaal Heulstraat 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9—6 uur 's namiddags:

De Planter, Onze West, de Surinamer Courant, Sumatrapost, Sumatrabode, De Padanger, De Sumatra Courant, Javabode, Bat. Nieuwsblad, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Atjeh's Nieuws- en Advertentieblad, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, De Banier, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, enz., benevens 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften, en tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door Recht, De stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Nederl. Zending-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor den handeldrijvende en industrieelen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingbode, Maandbericht van het Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatscourant, enz.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad; De Locomotief; Het Soer. Handelsblad; De Sumatra-Post; De Sumatra-Bode; Tjahaja Sumatra; De Ind. Mercur; Weekblad voor Indië; De Bandelier; De Banier; De Ind. Gids; De Vrouw in de XXe eeuw; Neerlandia; Bandera Wolanda; Koloniaal Tijdschrift; Handelsberichten v. h. Min. van Landbouw; Korte Berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel; Tijdschrift der Mij. voor Nijverheid; Publicaties v. h. Ned. Ind. Landbouw-Syndicaat; Archief v. d. Suikerindustrie in Ned.-Indië; Brochures, enz.

Officieele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 6 Jan. 1914, No. 2. Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: 8 maanden verlof aan den commies W. Heniger, 11 maanden aan den controleur W. E. Rappard, 8 maanden aan de onderwijzeres Mej. G. H. Zwier, 1 jaar aan den commies H. L. Lindeboom.

Ontslagen: op verzoek eervol de radiotechnisch ambtenaar C. W. Leclercq, de opzichter D. R. G. Kessler, de adspirant-ingenieur J. H. G. van de Graaf.

Benoemd: tot directeur van de Landsgevangenis te Glodok P. J. F. Ophof, tot onderwijzer te Madioen A. Overbeeke, tot assistent-resident van Pemalang H. A. Elias, tot technisch ambtenaar bij de fabriek der opiumregie S. C. J. Visser en L. Ph. Leidelmeijer.

Gesteld: ter beschikking van den voorzitter van den landraad te Rembang Mr. U. J. Huber, van den Directeur van Onderwijs Mr. M. Bachrach.

Benoemd: tot kapitein der Chineezen te Tandjoeng-Pandan Tjoeng Liep Thaj, tot luitenant der Chineezen te Manggar Tan Soen Njan.

Geplaatst: in de residentie Batavia de controleur R. K. Bowles, in Soerabaja de id. P. H. Willemse, in Madioen de id. J. van Aalen, in Bantam de id. A. A. F. Vogelpoel, in Kediri de id. L. Adam.

Benoemd: tot onderwijzer te Singaradja F. L. Janssen, tot onderwijzeres te Batavia Mej. H. Ch. F. Janssen en Mej. H. S. Schut, te Soerakarta Mej. W. C. E. Boers en Mej. B. M. J. Woud.

Belast: met de waarneming der betrekking van onderwijzer 2e kl. te Batavia A. G. Ribbink, te Probolinggo Ph. A. Broekhuijsen.

Benoemd: tot opzichter B.O.W., A. L. Gerrits.

Militair Departement.

Verleend: 1 jaar verlof aan den opzichter L. G. Tadema Wielandt, 8 maanden aan den militair paardenarts F. H. Sardemann.

Ontslagen: op verzoek eervol de 1e luit. der genie H. van Galen Last.

Benoemd: tot adjunct-chef bij den exploitatie van den stoomtramweg in Atjeh H. van Galen Last.

Overgeplaatst: naar Sintang de 1e luit. J. H. Krabbenbos, naar Singkawang de 2e luit. K. W. B. Schmidhamer, naar Paloe de kapitein J. van Braam Morris, naar Watampowe de kapitein S. Prins, naar de Mentawai-eilanden de kapitein G. Aars, naar Nias de kapitein L. J. Rijnbende, naar Boendeng de 1e luit. A. de Dieu, naar Koeta Radja de 1e luit. J. H. Romswinkel, naar Bireuën de 1e luit. E. G. Dijkken en W. A. Bor, naar Meulaboh de kapitein H. J. Schmidt, naar Flores de 1e luit. L. Maurenbrecher, naar Timor Koepang de 1e luit. W. Muller, naar Bekomi-Toenbala de 1e luit. G. P. Cheriex.

Geplaatst: te Batavia de 1e luit. der militaire administratie E. Wenting, te Semarang de id. H. J. C. Wolff.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

Het Dagelijksch Bestuur heeft met de waarneming van het Secretariaat van het Hoofdbestuur belast den heer E. F. GROOS.

His Master's Voice
The Gramophone Cy. (Agency)
EXPORT NAAR O. EN W. INDIË.

DEN HAAG: 25 Papestraat, Tel. 7211.
AMSTERDAM: 12 Reguliersbreestr., Tel. 5614.

Beschikbaar.

SIGARENHANDEL

P. J. BOUDIER Jr. voorh. E. J. G. OSKAM
Prinsestraat 1. - Tel. 2403.

VRAAGT:

Bordoni 3 cent.
Consul 4 cent
Mia Cara 5 cent

Beschikbaar.

Officieele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 6 Jan. 1914, No. 2. Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: 8 maanden verlof aan den commies W. Heniger, 11 maanden aan den controleur W. E. Rappard, 8 maanden aan de onderwijzeres Mej. G. H. Zwier, 1 jaar aan den commies H. L. Lindeboom.

Ontslagen: op verzoek eervol de radiotechnisch ambtenaar C. W. Leclercq, de opzichter D. R. G. Kessler, de adspirant-ingenieur J. H. G. van de Graaf.

Benoemd: tot directeur van de Landsgevangenis te Glodok P. J. F. Ophof, tot onderwijzer te Madioen A. Overbeeke, tot assistent-resident van Pemalang H. A. Elias, tot technisch ambtenaar bij de fabriek der opiumregie S. C. J. Visser en L. Ph. Leidelmeijer.

Gesteld: ter beschikking van den voorzitter van den landraad te Rembang Mr. U. J. Huber, van den Directeur van Onderwijs Mr. M. Bachrach.

Benoemd: tot kapitein der Chineezen te Tandjoeng-Pandan Tjoeng Liep Thaj, tot luitenant der Chineezen te Manggar Tan Soen Njan.

Geplaatst: in de residentie Batavia de controleur R. K. Bowles, in Soerabaja de id. P. H. Willemse, in Madioen de id. J. van Aalen, in Bantam de id. A. A. F. Vogelpoel, in Kediri de id. L. Adam.

Benoemd: tot onderwijzer te Singaradja F. L. Janssen, tot onderwijzeres te Batavia Mej. H. Ch. F. Janssen en Mej. H. S. Schut, te Soerakarta Mej. W. C. E. Boers en Mej. B. M. J. Woud.

Belast: met de waarneming der betrekking van onderwijzer 2e kl. te Batavia A. G. Ribbink, te Probolinggo Ph. A. Broekhuijsen.

Benoemd: tot opzichter B.O.W., A. L. Gerrits.

Militair Departement.

Verleend: 1 jaar verlof aan den opzichter L. G. Tadema Wielandt, 8 maanden aan den militair paardenarts F. H. Sardemann.

Ontslagen: op verzoek eervol de 1e luit. der genie H. van Galen Last.

Benoemd: tot adjunct-chef bij den exploitatie van den stoomtramweg in Atjeh H. van Galen Last.

Overgeplaatst: naar Sintang de 1e luit. J. H. Krabbenbos, naar Singkawang de 2e luit. K. W. B. Schmidhamer, naar Paloe de kapitein J. van Braam Morris, naar Watampowe de kapitein S. Prins, naar de Mentawai-eilanden de kapitein G. Aars, naar Nias de kapitein L. J. Rijnbende, naar Boendeng de 1e luit. A. de Dieu, naar Koeta Radja de 1e luit. J. H. Romswinkel, naar Bireuën de 1e luit. E. G. Dijkken en W. A. Bor, naar Meulaboh de kapitein H. J. Schmidt, naar Flores de 1e luit. L. Maurenbrecher, naar Timor Koepang de 1e luit. W. Muller, naar Bekomi-Toenbala de 1e luit. G. P. Cheriex.

Geplaatst: te Batavia de 1e luit. der militaire administratie E. Wenting, te Semarang de id. H. J. C. Wolff.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

Het Dagelijksch Bestuur heeft met de waarneming van het Secretariaat van het Hoofdbestuur belast den heer E. F. GROOS.

C. L. v. d. DONK,
Wagenstraat 41-43

**Complete Salon-, Eet- en Slaapkamer-
Ameublementen.**

Prachtige sorteering

Gordijnstoffen, Tapijten en Linoleums.

Vraagt onze Prijzen en Foto.

Franco levering.

Van de Vereeniging „Moederland en Koloniën :

ALGEMEENE VERGADERING op Woensdag 18 Februari 1914 om 8 uur precies, in het „Zuid-Hollandsch Koffiehuis”, Den Haag. Onderwerp: Bespreking van het Rapport der Staatscommissie voor de verdediging van N.-I., ingesteld bij Kon. Besl. 5 Juni 1912, No. 60. Inleider: de heer J. P. VAN ROSSUM, oud-kapitein ter zee.

Voor introductie wende men zich tot den Penningmeester, Stadhouderslaan-50, Den Haag.

* * *

Door de verkiezing van bestuursleden in de Algemeene Vergadering van 21 Januari en de verdeling der verschillende functiën in de Bestuursvergadering van den 31n d. a. v. is het bestuur thans aldus samengesteld: Eerevoorzitter P. H. v. D. KEMP; Voorzitter Mr. D. FOCK; Ondervoorzitter en Penningmeester J. P. v. ROSSUM; Redacteur Mr. R. T. J. MEES; Secretaris G. NYPELS; Leden: J. M. PLJNACKER HORDIJK, Mr. W. C. BERKHOUT, B. M. GOSLINGS, J. R. COUPERUS, A. W. CREMER, Mr. J. v. KUYK.

Van het Informatie-bureau :

Ten behoeve van den dienst der Staatsspoorwegen in Nederlandsch-Indië worden gevraagd twee bouwkundige teekenaars met langjarige praktijk in het samenstellen van ontwerpen op bouwkundig gebied.

De aanvangsbezoldiging bedraagt f 250 (tweehonderd vijftig gulden) 's maands, met twee driejaarlijkse verhoogingen van f 25 (vijf en twintig gulden) 's maands, terwijl bij gebleken geschiktheid en goede plichtsbetrachting later, bij vacature, benoeming tot bouwkundige kan volgen op eene bezoldiging van f 400 (vierhonderd gulden) 's maands, met twee driejaarlijkse verhoogingen van f 100 (een honderd gulden) 's maands.

Aan de uitzending is verbonden:

- a. vrije overtocht, c. q. ook voor het wettig gezin, naar Indië als gouvernementspassagier der 2de klasse;
- b. eene vergoeding voor uitrustingskosten ten bedrage van f 1000 een duizend gulden;
- c. eene voorloopige bezoldiging van f 125 (eenhonderd vijf en twintig gulden) 's maands, ingaande met den dag van inschepping naar Nederlandsch-Indië.

Zij, die voor uitzending naar Nederlandsch-Indië ter plaatsing op den vorengenoemden voet in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 15 Februari a. s., bij gezegeld adres, te wenden tot het Departement van Koloniën met overlegging van:

- a. hunne bewijzen van practische werkzaamheid;
- b. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven na dagteekening dezer bekendmaking door den burgemeester hunner woonplaats;
- c. hunne geboorte-akte;
- d. een bewijs van voldoening aan de Militiewet, afgegeven door den burgemeester der gemeente waarvoor zij geëloot hebben.

In het adres moet worden vermeld of de candidaat gehuwd is en c. q. het aantal en de leeftijd zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal de fysieke geschiktheid voor den Indischen dienst moeten blijken.

De Minister van Koloniën,
Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal,
STAAL.

(Nederlandsche Staatscourant van
14 Januari 1914 No. 11).

Ter beschikking van den Gouverneur-Generaal van Curaçao kan worden gesteld een onderwijzer, om te worden benoemd tot onderwijzer eerste of tweede klasse aan de „Hendrikschool” te Willemstad op Curaçao.

Als onderwijzer eerste klasse kan in aanmerking komen hij die:

- a. in Nederland de hoofdonderwijzersakte verkreeg en akten van bekwaamheid bezit tot het geven van schoolonderwijs in de Deutsche taal en in boekhouden;
- b. akte als onderwijzer bij het lager onderwijs in Nederland bezit en bevoegd is tot het geven van schoolonderwijs in de Deutsche taal en in boekhouden, maar voor een dier beide vakken als leeraar bij het middelbaar onderwijs;
- c. in de kolonie Curaçao akte van bekwaamheid als onderwijzer tweede klasse verwierf en akten van bekwaamheid tot het geven van taalonderwijs in de Deutsche taal en in boekhouden, benevens in een der volgende vakken: de Spaansche taal, de Engelsche taal, de Fransche taal, wiskunde, land- of tuinbouw, dan wel gymnastiek.

Als onderwijzer tweede klasse kan in aanmerking komen hij die in de kolonie Curaçao de akte als onderwijzer tweede klasse verwierf, dan wel in Nederland akte als onderwijzer bij het lager onderwijs verkreeg, en in beide gevallen bezit akten van bekwaamheid tot het geven van schoolonderwijs in de Deutsche taal en in boekhouden, hier te lande of in genoemde kolonie behaald.

Hij die uit Nederland uitgezonden wordt geniet:

- 1o. vóór zijn vertrek naar Curaçao eene gratificatie voor uitrusting, bedragende voor den onderwijzer eerste klasse f 500 (vijfhonderd gulden) en voor dien der tweede klasse f 400 (vierhonderd gulden);
- 2o. eene jaarwedde, bedragende voor den onderwijzer eerste klasse f 2800 (twee duizend achthonderd gulden) en voor dien der tweede klasse f 2200 (twee duizend tweehonderd gulden), ingaande den dag van vertrek naar Curaçao en te voldoen vóór dat vertrek over een tijdvak loopende tot en met de maand zijner aankomst in de kolonie;
- 3o. overtocht als gouvernementspassagier eerste klasse van Amsterdam naar Curaçao per stoomschip van de Maatschappij Koninklijke West-Indische Maildienst, overeenkomstig de bestaande bepalingen, vergezeld van of gevolgd door het wettig gezin.

De volgende jaarlijkse toelagen worden hem in de daarbij gemelde gevallen in de kolonie toegekend:

- A. wanneer hem wordt opgedragen het geven van herhalingsonderwijs, naar het aantal lesuren per week, een zeker, door den Gouverneur te bepalen bedrag;
- B. wanneer hem wordt opgedragen het geven van normaallessen, naar het aantal lesuren per week, naar reden van f 80;
- C. voor elke onverplichte akte van bekwaamheid tot het geven van onderwijs f 50, ingaande met den eersten dag

der maand na die waarin de akten zijn overgelegd aan den schoolopziener in de kolonie;

D. bij plaatsing aan het hoofd van eene school voor meer uitgebreid lager onderwijs, naar het aantal leerlingen en klassen, f 150 tot f 250.

Vermoedelijk zal het maximum der jaarwedden van de onderwijzers, te bekomen door periodieke verhoogingen, eerlang opnieuw vastgesteld worden, en wel voor onderwijzer eerste klasse op f 3200 en voor onderwijzer tweede klasse op f 2500.

Verlof buiten de kolonie en zulks — indien dit plaats heeft onder de thans geldende bepalingen, onder genot van twee derde gedeelten van het inkomen, zoo dat meer bedraagt dan f 2400 's jaars, met overtocht ten laste der koloniale kas, heen en terug, vergezeld van of gevolgd door het wettig gezin, kan worden verleend wegens ziekte, dan wel wegens tien jaren onafgebroken dienst in de kolonie, in beide gevallen voor den duur van één jaar, met inbegrip van de heen- en terugreis, terwijl het verlof wegens ziekte tweemaal, telkens voor den duur van zes maanden, kan worden verlengd.

Recht op pensioen wordt onder de thans te dezer zake geldende bepalingen verkregen:

- a. bij twintigjarigen kolonialen dienst en het bereiken van den ouderdom van vijftig jaren;
- b. wegens ongeschiktheid voor den actieven dienst door of ten gevolge van ambtsverrichtingen.

Ook kan vóór het bereiken van vorenbedoelden dienst- en leeftijd pensioen worden verleend om bijzondere redenen, ter beoordeeling van den Gouverneur, doch eerst na een diensttijd van ten minste twaalf jaren.

Hij die uit Nederland of uit eene der andere Nederlandsche koloniën in burgerlijken dienst der kolonie Curaçao overgaat, moet, tenzij ontslag uit den dienst verleend wordt wegens ziekte, ten minste tien jaren als burgerlijk ambtenaar der Nederlandsche Antillen hebben gediend om aanspraak op pensioen te verkrijgen.

Voor de berekening van het te verleenen pensioen wordt de in Nederland vervulde diensttijd voor de helft, die in een der Nederlandsche koloniën buiten Curaçao vervuld ten volle medegeteld, mits die diensttijd respectievelijk in Nederland, in Nederlandsch-Indië of in Suriname voor pensioen zou hebben gegolden.

Als diensttijd wordt niet gerekend de tijd met verlof buiten de kolonie en die met binnenlandsch verlof doorgebracht, in het laatstgemeld geval indien het verlof langer dan twee maanden duurde.

Het pensioen bedraagt bij twintigjarigen kolonialen diensttijd de helft van het gemiddelde inkomen, naar reden waarvan gedurende de laatste vijf jaren korting voor pensioen is ondergaan.

Bij korteren diensttijd dan twintig jaren wordt dat bedrag verminderd met een twintigste gedeelte van elk ontbrekend jaar.

Bij langeren diensttijd dan twintig jaren wordt dat bedrag vermeerderd met een dertigste gedeelte voor elk jaar meer, met dien verstande, dat voor dienstjaren boven de dertig geene verhooging wordt verleend en dat het pensioen niet meer kan bedragen dan f 3500 's jaars.

Het minimum pensioen bedraagt f 250 's jaars.

Het pensioen voor weduwen en weezen bedraagt de helft van dat voor ambtenaren bepaald.

Voor pensioen wordt gekort acht ten honderd van het inkomen. Deze korting wordt verhoogd tot tien ten honderd voor ambtenaren die gehuwd zijn of wettige kinderen hebben, die bij hun overlijden pensioen zouden kunnen bekomen.

Voor ambtenaren die uit Nederland of uit andere Nederlandsche koloniën naar Curaçao verplaatst zijn is eene korting verschuldigd van twee ten honderd over dien diensttijd elders, maar voor Nederland twee jaren voor een geteld, berekend naar het inkomen bij in dienst treden in de Nederlandsche Antillen. Voor hen die gehuwd zijn of later huwen wordt de korting berekend naar het opvolgelyk genoten inkomen.

Ambtenaren die:

- 1o. gehuwd zijn of wettige kinderen hebben die bij hun overlijden pensioen kunnen bekomen;
- 2o. niet vallen in de termen sub 1o. vermeld, maar later huwen, kunnen, mits zich daartoe schriftelijk bij den Gouverneur van Curaçao meldend, binnen zes maanden na hun in dienst treden in de kolonie voor zooveel die onder 1o. betreft, of binnen zes maanden na het sluiten van hun huwelijk wat die onder 2o. aangaat, hunne weduwen en na te laten wettige kinderen verzekeren op de helft van het voor hen zelf bij twintigjarigen kolonialen diensttijd bepaald pensioen, door storting voor elk dienstjaar minder, van hun inkomen;

van het eerste tot het zesde jaar drie en een half ten honderd, van het zesde tot het zestiende jaar drie ten honderd.

Voor deze stortingen kan een renteloos voorschot worden bekomen, dat door korting van zeven en een half ten honderd van de bezoldiging zal worden afgelost.

De uit Nederland uitgezonden wordende ambtenaar kan vóór zijn vertrek naar Curaçao verklaren de voormelde verzekering te wilen ingaan, in welk geval die verzekering ingaat bij zijn vertrek naar de kolonie.

Sollicitanten behooren zich per gezegeld verzoekschrift vóór of op ultimo Februari e. k. te wenden tot den Minister van Koloniën, onder overlegging van hunne akten van bevoegdheid tot het geven van onderwijs en van andere bewijzen van bekwaamheid en van aanbevelingen, zoomede van een na heden door den burgemeester der gemeente hunner inwoning afgegeven verklaring, dat zij van goed zedelijk gedrag zijn, benevens van een bewijs dat zij onder geen militair dienstverband staan.

Wie voor plaatsing in aanmerking komt, wordt door de geneeskundige commissie van het Departement van Koloniën naar 's-Gravenhage opgeroepen tot het ondergaan van een onderzoek naar zijne fysieke geschiktheid.

Voor het verschijnen voor die commissie worden geen reis- of verblijfskosten vergoed.

Wie uit Nederland naar Curaçao wordt gezonden, moet zich, vóór zijn vertrek naar de kolonie, schriftelijk verbinden om de gelden welke hem als gratificatie voor uitrusting worden uitgekeerd en die welke te zijnen behoeve voor overtocht van gouvernementswege worden voldaan, onverwijld terug te betalen, indien hij niet binnen den hem aan te wijzen termijn naar Curaçao vertrekt, de reis derwaarts moedwillig afbreekt, dan wel binnen vijf jaren na zijne aankomst in de kolonie ontslagen wordt om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken (ter beoordeeling van de Regeering).

De Minister van Koloniën,
Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal,
STAAL.

(Nederlandsche Staatscourant van
29 Januari 1914 No. 24.)

De Haagsche Commissiebank
37-39 Prins Hendrikstraat - - - 's-Gravenhage.

Effecten - Coupons - Beleening
Prolongatie - Deposito - Cheques

Safe-Inrichting.

Beschikbaar.

Beschikbaar.

Beschikbaar.

Gebroeders Domhoff

Hofkleermakers van Z. K. H. den Prins der Nederlanden.

's-Gravenhage.

Parkstraat 8.

- Heeren- en Dames-Kleermakerij.
- Uitrustingen voor Oost- en West-Indië.
- Uniformen voor Zee- en Landmacht.
- Rij- en Automobielkleeding.

Amsterdam Nijmegen Rotterdam
Heerengracht 422. Graafsche weg 9. Mosseltrap 5-6-7

Beschikbaar.

C. HOYNG,
Spuistraat 20-22 Den Haag.
AMSTERDAM - UTRECHT.

Onze Geïllustreerde Catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.

TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS
VORKEN, MESSEN, GASOLINELAMPEN.

Prijscourant gratis.

Vereeniging OOST en WEST.

Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187**, zijn van 10—12 en van 2—4 uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Frederik Hendriklaan 155**.

Vijf Dames voor pianolessen.
Een Heer voor muzieklessen.
Een Dame voor kantoorwerkzaamheden in Indië.
Twee Dames voor teeken- en schilderlessen.
Twee Dames voor lessen in de Fransche-, Duitsche- en Engelsche taal.
Eene Dame voor lessen in de Fransche taal.
Vijf Dames als kinderjuffrouw naar Indië.
Een Dame als hoofd der huishouding.
Een dame voor Fransche en Italiaansche conversatielessen.
Eene dame voor Paedagogische adviezen.
Eene Dame voor handwerklessen.
Drie Dames voor Vioollessen.

Een Dame voor zanglessen.
Eene Dame voor schrijf-, kopiëer- en vertaalwerk.
Een Dame voor lessen in machineschrijven, stenographie en moderne talen.
Een Dame voor ademgymnastiek en hygiënisch spreken
Een Dame voor opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.
Een Dame voor lessen aan spraakgebrekkigen.
Twee Dames voor het waarnemen der huishouding,
Een dame als Lectrische of Dame van Gezelschap.
Een Leeraar voor het Boekhouden.
Drie heeren voor lessen in de Maleische en Javaansche taal en Indisch Staatsrecht.
Een Dame voor het waarnemen der huishouding.

Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van „Oost en West”, geen direct belanghebbende, worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleenen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeustr. 100,	's-Gravenhage,	{ Javaansch.
D. A. P. KOK, Marialaan 162a,	Lochem.	{ Maleisch, gediplomeerd.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46,	Leiden	{ Javaansch.
		{ Maleisch.
		{ Madoereesch.
H. Th. KAL, Laan van Meerdervoort 239	's-Gravenhage,	{ Javaansch.
		{ Madoereesch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Jaarverslag der Vereeniging, 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz,

en

Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies.
Prijs: 1 exemplaar f 0.20 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.

[door J. H. en H. B.]

Prijs: 1 exemplaar f 0.10. 50 ex. f 2.80.

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

c. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven. door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent. 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

De Kolonie Suriname, door REMAN IRÛS;

II. **De Kolonie Curaçao**, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partij betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I.	De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. II.	De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.	Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. III.	De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.
No. IV.	De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. V.	De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. VI.	De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VII.	De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VIII.	De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.	Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. IX.	De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

HOOGENSTRAATEN's
Soepen en Saucen de geurigste!
HOOGENSTRAATEN's
Fijne Groenten de fijnste!
HOOGENSTRAATEN's
Groenten blauw etiket de prijswaardigste!
W. HOOGENSTRAATEN & Co., Hofleveranciers,
Leiden.

Beschikbaar.

Vleugels, Piano's Kunstspel-Piano's, Orgels

Verhuur PIANO's van f 5.- p. mnd of f 50.- p. j. af.
VLEUGELS „ f 8.- „ „ „ f 80.- „ „

REPARATIE - STEMMEN - RUIL.

Afdeling Gebruikte Instrumenten.

Speciale Inrichting
voor het gereedmaken voor de TROPEN.

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149

Beschikbaar.

Venduhuis „Die Haghe” Scheveningsche Veer 21 DEN HAAG.

Alle dagen gelegenheid tot inbrengen van goederen.

Veilingsconditie: Men betaalt 4 pCt. van de ten verkoop ingezonden goederen.

DE DIRECTIE.

Beschikbaar.

VERKOOPHUIS

GROOT HERTOGINNELAAN 103
VALERIUSSTRAAT DEN HAAG
- Tramhalte Lijn 3 -

Eenig adres voor hen die zich goed en voordelig van nieuwe of Tweedehands Meubelen willen voorzien. — —

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND
— van 10 tot 4 uur. —

VESTIGT U IN ARNHEM OF OMSTREKEN

VELP — STEEG — ELLECOM — DIEREN — OOSTERBEEK — HEELSUM — RENKUM.

Inlichtingen gratis Bureau V. V. V. Stationsplein 15, ARNHEM en bij de Secretarissen der verschillende V. V.'s.

Beschikbaar.

Beschikbaar.

GOUDA Schemerlichten

in dozen van 10 stuks, 25 cts per doos.

Beschikbaar.

Van Seventer & Paludanus
Vlamingstraat 21 Teleph. 4214. Kleermakerij

OPRUIMING

van resteerende

Zomer-, Najaar- en Winterstoffen naar Maat,
voor COSTUUMS, OVERJASSEN, DEMI'S en PANTALONS.

VRAAGT

Krul's

HOPJES.

VRAAGT

Krul's

CHOCOLADE.

VRAAGT

Krul's

BONBONS.

GROBBE - COMESTIBLES

's-Gravenhage,
Bankastr. Theresiastr. 87.
Tel. 226. Tel. 444.

Scheveningen,
Fred. Hendrikl. 70.
Tel. 306.

Rijswijk, vh. J. L. MEIJS & Zn.
Willemstraat 9.
Tel. 49.

Brengt een bezoek aan **BOEATAN**
Magazijnen van **INDISCHE KUNSTNIJVERHEID**

Maison Spéciale de Trousseaux et Layettes
Noordeinde 6, **BERNARD DRABBE** DEN HAAG
vis à vis Plaats TELEFOON 2162

Specialiteit Indische Uitrustingen

Dunne Lingerie's, Katoenen Damast Tafelgoed, Bedlakens,
Sloopen en Goelings in gegarandeerde Indische Maten :-:

BOEKJES MET VOLLEDIGE OPGAVE GRATIS

— **IDÉAL DE PARIS.** —
EEN WERKELIJK IDEAAL VOOR DAMES.
MAANDAGMORGEN 12 JANUARI
begint de **IDÉAL UITVERKOOP**
E. van der HORST,
BURGWAL S., bij de Wagenstraat.
ZIJDEN STOFFEN :: WOLLEN STOFFEN
ROBES voor Avond-toiletten, MODE ARTIKELEN
en BAL MASQUÉ-ARTIKELEN.
LAATSTE NOUVEAUTÉS.
GEEN UITVERKOOP VAN OUDE GOEDEREN.

BOEKHOUDEN

Opleiding praktijk en **examens** in **privaat-** en cursussen (bestaande of nieuw te vormen **kleine cursussen**).

Dag- en avondlessen.

Prospectus en inlichtingen:

INSTITUUT PONT

De Ruyterstraat 46.

Telefoon H. 7146.

W. de Zwijgerlaan 41.

Telefoon S. 1905.

**DIT BLAD HEEFT
GROOTE PUBLICITEIT.**

GEBR. P. H. CAMINADA - Lange Houtstraat 3 - DEN HAAG - Telefoon 713.

Speciaal Adres voor alle optische Artikelen. - Brillen, Kijkers, enz.

Aanleg en onderhoud van Electr. Licht- en Schelgeleidingen.

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.

INDISCHE UITRUSTINGEN

voor Dames, Heeren en Kinderen.

Pyamah's Cabaya's
Net-Ondergoed.

A. A. BOLT, Confiseur-Pâtissier.
Bankastraat 4c, 4d, 4e, 4f. Hofleverancier. 'S-GRAVENHAGE.

ECHTE INDISCHE SPEKKOEK.
Ook verkrijgbaar in „BOEATAN”, Heulstraat 19.

H. W. G. DE HEER

Timmerman en Aannemer

Kantoor voor Administratie en Onderhoud van Huizen
Ternootstraat 44 ⁸⁸⁸ Telef. Haag 6362

Beschikbaar.

Fournisseurs de S. M. la Reine. Fournisseurs de S. M. la Reine Mère.

Specialité de SOIERIES.

Lainages, Cotons, Dentelles.

ROBES MI-CONFECTIONNÉES.

Dentelles de Bruxelles Veritables.

Téléphone 2155.

Maison de Nouveautés
Compagnie Lyonnaise

9 Kneuterdijk - LA HAYE.

Kunstzalen
d'Audretsch.

HOOGE WAL 16A.,
'S-GRAVENHAGE.

Voortdurende
Tentoonstelling

van

Schilderijen, Etsen en
Kunstvoorwerpen.

Geopend van 10—5,
Zondags van 2—5 uur.

Vrije Toegang.

Beschikbaar.

LIJNKAMP'S Kleedingmagazijn

Groenmarkt hoek Nieuwstraat
tegenover het Stadhuis

'S-GRAVENHAGE

Onze speciale afdeling:

Heerenkleeding naat maat

staat onder bekwame leiding van eerste
klasse Coupeurs.

Uitgebreide voorraad der laatste Nouveautés
in ENGELSCH en SCHOTSCH
STOFFEN.

VRAAGT STALENZENDING MET PRIJSCOURANT